QUALITATIVE RESEARCH

From Start to Finish

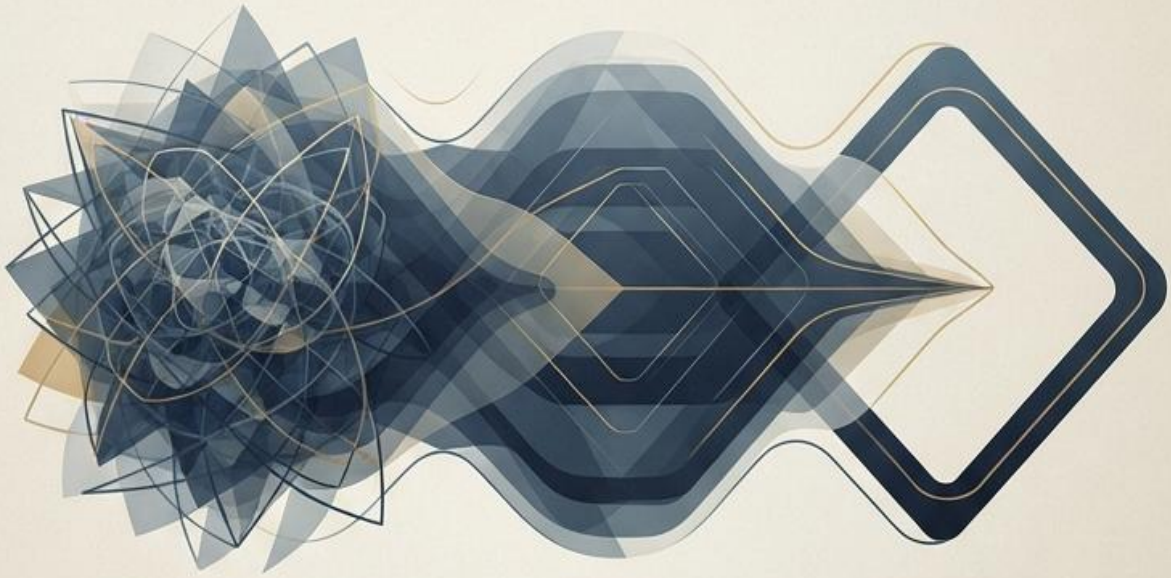

By Robert K. Yin

ဘာသာပြန် - နေအောင်

ESSENTIAL GUIDE FOR SOCIAL SCIENTISTS

Qualitative Research: From Start to Finish

အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသန — အစမှအဆုံး

အခန်း (၁)

အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနဆိုတာ ဘာလဲ၊ ဘာကြောင့် လုပ်သင့်သလဲ

၁.၁ အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသန၏ ဆွဲဆောင်မှု

အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသန (Qualitative Research) ဆိုသည်မှာ လူတို့၏ နေ့စဉ်ဘဝ၊ အတွေ့အကြုံ၊ အမြင်၊ ခံယူချက်၊ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုပုံနှင့် လူမှုဘဝအတွင်း ဖြစ်ပေါ်နေသော ဖြစ်စဉ်များကို နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း နားလည်ရန် အသုံးပြုသည့် သုတေသနနည်းလမ်းတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။

အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနသည် ဖြစ်ရပ်တစ်ခု၏ “ဘယ်လောက်များသလဲ” ဆိုသည့် မေးခွန်းထက် “ဘာကြောင့်ဖြစ်သလဲ၊ ဘယ်လိုဖြစ်ပေါ်လာသလဲ၊ လူတွေက အဲဒီဖြစ်ရပ်ကို ဘယ်လိုအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုကြသလဲ” ဆိုသည့် မေးခွန်းများကို ပိုမိုအလေးထားသည်။

ထို့ကြောင့် ဤသုတေသနနည်းလမ်းသည် လူမှုဘဝ၏ ရှုပ်ထွေးမှု၊ ကွဲပြားမှုနှင့် အခြေအနေအလိုက် ပြောင်းလဲမှုများကို နားလည်ရန် အထူးအသုံးဝင်သည်။

အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနဖြင့် လေ့လာနိုင်သည့် အကြောင်းအရာများတွင်—

- အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးများ၏ နေ့စဉ်ဘဝအတွေ့အကြုံများ
- ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် လူမှုရေးမညီမျှမှု
- လူနာများ၏ ရောဂါအတွေ့အကြုံနှင့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုအပေါ် ခံယူချက်
- လူနာနှင့် ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများအကြား ဆက်ဆံရေး
- မိသားစုနှင့် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းအတွင်း အခန်းကဏ္ဍပြောင်းလဲမှု
- ခေတ်သစ်ကျွန်စနစ်နှင့် အလုပ်သမားများ၏ အတွေ့အကြုံ
- ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်မှုနှင့် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများ
- သက်ကြီးရွယ်အိုများ၏ ဆေးရုံတက်ရောက်မှုအတွေ့အကြုံ
- စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ပြောင်းလဲတိုးတက်မှု
- လူမျိုး၊ လိင်၊ အဆင့်အတန်းနှင့် လူမှုရေးကွာခြားမှုများ
- မြို့ပြရုပ်ကွက်များအတွင်း လူနေမှုဘဝ

စသည်တို့ ပါဝင်သည်။

အဓိကအားဖြင့် အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနသည် လူများ၏ အတွေ့အကြုံများကို ကိန်းဂဏာန်းများအဖြစ်သာ မမြင်ဘဲ၊ ထိုအတွေ့အကြုံများနောက်ကွယ်ရှိ **အဓိပ္ပာယ်နှင့် လူမှုရေးအခြေအနေ** ကို နားလည်ရန် ကြိုးစားခြင်း ဖြစ်သည်။

၁.၂ အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသန၏ ထူးခြားချက်များ

အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနကို အခြားလူမှုသိပ္ပံသုတေသနနည်းလမ်းများနှင့် ခွဲခြားနားလည်ရန် အဓိကလက္ခဏာ (၅) ချက်ကို သိရှိရန် လိုအပ်သည်။

လက္ခဏာ (၁) — လူတို့၏ ဘဝအဓိပ္ပာယ်ကို လေ့လာခြင်း

Studying the meaning of people's lives

အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနသည် လူတစ်ဦး၏ နေ့စဉ်ဘဝတွင် ဖြစ်ပေါ်နေသော အတွေ့အကြုံများနှင့် ထိုအတွေ့အကြုံများကို ထိုသူကိုယ်တိုင် မည်သို့အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုသည်ကို လေ့လာသည်။

ဥပမာအားဖြင့်—

“လူနာများ ဆေးရုံတက်ရောက်ရသည့်အကြိမ်ရေ မည်မျှရှိသနည်း” ဟုသာ မေးခြင်းထက်

“ဆေးရုံတက်ရောက်ရခြင်းကို လူနာများက မည်သို့ခံစားကြသနည်း။ ထိုအတွေ့အကြုံသည် ၎င်းတို့၏ နေ့စဉ်ဘဝနှင့် မိသားစုဘဝအပေါ် မည်သို့သက်ရောက်သနည်း” ဟု မေးခြင်းမျိုး ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် သုတေသီသည် ဖြစ်ရပ်၏ အရေအတွက်ထက် **အတွေ့အကြုံ၏ အဓိပ္ပာယ်** ကို နားလည်ရန် အာရုံစိုက်သည်။

လက္ခဏာ (၂) — ပါဝင်သူများ၏ ရှုမြင်ချက်ကို ကိုယ်စားပြုခြင်း

Representing the views and perspectives of participants

အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနတွင် သုတေသီ၏ ကိုယ်ပိုင်အမြင်တစ်ခုတည်းကို အခြေခံခြင်းမဟုတ်ဘဲ သုတေသနတွင် ပါဝင်သူများ၏ အမြင်၊ ယုံကြည်ချက်၊ ခံစားချက်နှင့် ရှုမြင်ပုံများကို ဖော်ထုတ်ရန် အရေးကြီးသည်။

ထို့ကြောင့် အင်တာဗျူး၊ အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးမှု၊ လေ့လာကြည့်ရှုမှုနှင့် အခြားအရည်အသွေးဆိုင်ရာ အချက်အလက်များမှတစ်ဆင့် ပါဝင်သူများ၏ ကိုယ်ပိုင်အသံကို သုတေသနရလဒ်ထဲတွင် ထင်ဟပ်စေသည်။

လက္ခဏာ (၃) — လက်တွေ့ဘဝအခြေအနေများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း

Accounting for real-world contextual conditions

လူတို့၏ အတွေ့အကြုံများသည် သီးခြားဖြစ်ပေါ်နေခြင်းမဟုတ်ပါ။

၎င်းတို့၏ အတွေ့အကြုံများအပေါ်—

- လူမှုရေးအခြေအနေ
- ယဉ်ကျေးမှု
- မိသားစုအခြေအနေ
- စီးပွားရေးအခြေအနေ
- နိုင်ငံရေးအခြေအနေ
- ပတ်ဝန်းကျင်
- အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အခြေအနေ

တို့က သက်ရောက်မှုရှိနိုင်သည်။

ထို့ကြောင့် အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနတွင် ပါဝင်သူများ၏ အတွေ့အကြုံကို နားလည်ရန် ထိုအတွေ့အကြုံ ဖြစ်ပေါ်နေသည့် **လက်တွေ့အခြေအနေ (context)** ကိုပါ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရသည်။

လက္ခဏာ (၄) — ရှိပြီးသား သို့မဟုတ် အသစ်ပေါ်ပေါက်လာသော သဘောတရားများမှ ထိုးထွင်းသိမြင်မှု ပေးခြင်း

Contributing insights from existing or new concepts

အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနသည် ရှိပြီးသား သီအိုရီနှင့် သဘောတရားများကိုသာ စမ်းသပ်ရန် ရည်ရွယ်ခြင်းမဟုတ်ပါ။

သုတေသနအတွင်း စုဆောင်းရရှိသော အချက်အလက်များမှတစ်ဆင့် ယခင်က မသိရှိသေးသော လူမှုရေးဖြစ်စဉ်များ၊ အပြုအမူပုံစံများနှင့် သဘောတရားအသစ်များကိုလည်း ဖော်ထုတ်နိုင်သည်။

ထို့ကြောင့် အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနသည် ရှိပြီးသားအသိပညာကို အတည်ပြုခြင်းအပြင် **အသိပညာအသစ်များ ဖန်တီးပေးနိုင်သည့် သုတေသနနည်းလမ်း** တစ်ခုလည်း ဖြစ်သည်။

လက္ခဏာ (၅) — အထောက်အထားအရင်းအမြစ်မျိုးစုံကို အသုံးပြုခြင်း

Using multiple sources of evidence

အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနတွင် အချက်အလက်အရင်းအမြစ်တစ်မျိုးတည်းကိုသာ အားကိုးခြင်းမပြုဘဲ အရင်းအမြစ်မျိုးစုံကို စုဆောင်းအသုံးပြုနိုင်သည်။

ဥပမာ—

- အင်တာဗျူး

- လေ့လာကြည့်ရှုမှု
- မှတ်တမ်းများ
- စာရွက်စာတမ်းများ
- ဓာတ်ပုံများ
- အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးမှု
- ကိုယ်ရေးမှတ်တမ်းများ

စသည်တို့ ဖြစ်သည်။

အရင်းအမြစ်မျိုးစုံမှ ရရှိသော အချက်အလက်များကို အပြန်အလှန် နှိုင်းယှဉ်စစ်ဆေးခြင်းဖြင့် ဖြစ်ရပ်တစ်ခုကို ပိုမိုပြည့်စုံစွာ နားလည်နိုင်သည်။

၁.၃ ဖန်တီးမှုတစ်ခုအနေဖြင့် အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသန

Qualitative Research as a Craft

သုတေသနပြုလုပ်ခြင်းသည် ရိုးရိုးလုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုကို စက်ယန္တရားကဲ့သို့ လိုက်လုပ်ခြင်းမျိုး မဟုတ်ပါ။

အထူးသဖြင့် အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနတွင် သုတေသီ၏—

- စဉ်းစားတွေးခေါ်နိုင်စွမ်း
- လေ့လာနိုင်စွမ်း
- နားထောင်နိုင်စွမ်း
- မေးခွန်းကောင်းများ မေးနိုင်စွမ်း
- အချက်အလက်များကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုနိုင်စွမ်း
- မိမိကိုယ်ကို ပြန်လည်ဆန်းစစ်နိုင်စွမ်း

တို့သည် အရေးကြီးသည်။

သုတေသနကို ကောင်းမွန်စွာပြုလုပ်ရန် အောက်ပါအခြေခံမူများကို လိုက်နာသင့်သည်။

၁။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု (Transparency)

သုတေသနပြုလုပ်ပုံ၊ အချက်အလက်စုဆောင်းပုံ၊ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာပုံနှင့် ကောက်ချက်ချသည့်ပုံတို့ကို ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြရမည်။

ထိုသို့ဖော်ပြခြင်းဖြင့် အခြားသုတေသီများသည် သုတေသနလုပ်ငန်းစဉ်ကို နားလည်ပြီး ပြန်လည်သုံးသပ်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။

၂။ စနစ်ကျမှု (Methodicalness)

သုတေသနလုပ်ငန်းစဉ်ကို စနစ်တကျ ဆောင်ရွက်ရမည်။

အချက်အလက်များ စုဆောင်းခြင်းမှ စတင်၍ စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်းနှင့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်းအထိ တစ်ဆင့်ချင်းစီကို သတ်မှတ်ထားသည့် သုတေသနလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ရမည်။

၃။ အထောက်အထားကို အခြေခံခြင်း (Adherence to Evidence)

သုတေသန၏ ကောက်ချက်များသည် သုတေသနမှ စုဆောင်းရရှိထားသော အထောက်အထားများပေါ်တွင် အခြေခံရမည်။

သုတေသီ၏ ကိုယ်ပိုင်ယူဆချက်ကို အထောက်အထားမရှိဘဲ သုတေသနရလဒ်အဖြစ် မတင်ပြသင့်ပါ။

၁.၄ အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနနှင့် ၎င်း၏ ယုံကြည်ချက်စနစ်များ

Qualitative Research and Its Belief Systems

သုတေသနတစ်ခုကို မည်သို့ဒီဇိုင်းရေးဆွဲမည်၊ မည်သည့်အချက်အလက်များကို စုဆောင်းမည်၊ မည်သို့ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာမည်ဆိုသည်မှာ သုတေသီ၏ **ဘဝအမြင်** **(Worldview)** နှင့် သုတေသနဆိုင်ရာ ယုံကြည်ချက်များနှင့် ဆက်စပ်နေသည်။

သုတေသီတစ်ဦးက အောက်ပါအခြေခံမေးခွန်းများအပေါ် မည်သို့ယုံကြည်သည်ဆိုသည်က သုတေသနနည်းလမ်းကို သက်ရောက်စေသည်။

(၁) အမှန်တရား၏ သဘောသဘာဝ

Nature of Reality

အမှန်တရားသည် တစ်မျိုးတည်းသာ ရှိသလား၊ သို့မဟုတ် လူတစ်ဦးချင်းစီ၏ အတွေ့အကြုံနှင့် ရှုမြင်ပုံအပေါ် မူတည်၍ အမှန်တရားများစွာ ရှိနိုင်သလားဆိုသည့် မေးခွန်း ဖြစ်သည်။

(၂) သုတေသနပြုလုပ်ပုံ

Conduct of Research

သုတေသနသည် တန်ဖိုးအမြင်ကင်းရှင်းသော လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်သင့်သလား၊ သို့မဟုတ် သုတေသီနှင့် ပါဝင်သူများ၏ တန်ဖိုးထားမှုများ၊ ယုံကြည်ချက်များနှင့် လူမှုရေးအခြေအနေများက သုတေသနကို သက်ရောက်နိုင်သလားဆိုသည့် မေးခွန်း ဖြစ်သည်။

(၃) သုတေသနတွေ့ရှိချက်များ၏ အရည်အသွေး

Quality of Research Findings

သုတေသနတွေ့ရှိချက်များသည် အချိန်နှင့် နေရာမရွေး တူညီစွာ အသုံးချနိုင်သည့် အထွေထွေသဘောတရားများ ဖြစ်သင့်သလား၊ သို့မဟုတ် သတ်မှတ်ထားသော အချိန်နှင့် အခြေအနေအတွင်းသာ အဓိပ္ပာယ်ရှိသည့် တွေ့ရှိချက်များ ဖြစ်သလားဆိုသည်ကို စဉ်းစားရသည်။

(၄) အကြောင်းနှင့် အကျိုးဆက်ဆံရေး

Causal Relationships

အကြောင်းရင်းတစ်ခုက အကျိုးဆက်တစ်ခုကို တိုက်ရိုက်ဖြစ်ပေါ်စေသည်ဟု သတ်မှတ်နိုင်သလား၊ သို့မဟုတ် လူမှုရေးဖြစ်စဉ်များသည် အပြန်အလှန်ဆက်နွယ်မှုများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း ဖြစ်သလားဆိုသည်ကို စဉ်းစားရသည်။

ဘဝအမြင်များနှင့် သုတေသန Paradigms

၁။ Positivism — အပြုသဘောဆန်သော အမြင်

Positivism သည် အမှန်တရားကို လေ့လာရာတွင် တိုင်းတာနိုင်သော၊ စောင့်ကြည့်နိုင်သော အထောက်အထားများကို အလေးထားသည်။

ဤအမြင်တွင် အမှန်တရားသည် လူတစ်ဦး၏ ကိုယ်ပိုင်ခံယူချက်ထက် သီးခြားတည်ရှိနေသော အရာတစ်ခုအဖြစ် ယူဆလေ့ရှိသည်။

၂။ Constructivism — တည်ဆောက်မှုဆန်သော အမြင်

Constructivism သည် အမှန်တရားနှင့် အဓိပ္ပာယ်များသည် လူတို့၏ အတွေ့အကြုံ၊ ဆက်ဆံရေးနှင့် လူမှုရေးအခြေအနေများမှတစ်ဆင့် တည်ဆောက်ပေါ်ပေါက်လာသည်ဟု ယူဆသည်။

ထို့ကြောင့် အမှန်တရားတစ်ခုတည်းသာ ရှိသည်ဟု ယူဆခြင်းထက် လူတစ်ဦးချင်းစီ၏ အတွေ့အကြုံအပေါ် မူတည်သော အဓိပ္ပာယ်များစွာ ရှိနိုင်သည်ဟု ယူဆသည်။

၃။ အလယ်အလတ်အမြင်များ

Positivism နှင့် Constructivism အကြားတွင် သုတေသနအမြင်အမျိုးမျိုး ရှိနိုင်သည်။ ယင်းတို့တွင်—

- Postpositivism
- Critical Theory
- Transformative Paradigm
- Pragmatism

တို့ ပါဝင်သည်။

အထူးသဖြင့် **Pragmatism** သည် သုတေသနမေးခွန်းကို ဖြေရှင်းရန် အထိရောက်ဆုံးဖြစ်မည့် နည်းလမ်းကို ရွေးချယ်အသုံးပြုရန် အလေးထားသည့် အမြင် ဖြစ်သည်။

အခန်း (၁) — အဓိကမှတ်သားရန်အချက်များ

၁။ **အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသန** သည် လူတို့၏ နေ့စဉ်ဘဝ၊ အတွေ့အကြုံနှင့် ထိုအတွေ့အကြုံများ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို နားလည်ရန် အရေးကြီးသော သုတေသနနည်းလမ်း ဖြစ်သည်။

၂။ ၎င်း၏ အဓိကလက္ခဏာများမှာ—

- လူတို့၏ ဘဝအဓိပ္ပာယ်ကို လေ့လာခြင်း
- ပါဝင်သူများ၏ ရှုမြင်ချက်ကို ကိုယ်စားပြုခြင်း
- လက်တွေ့ဘဝအခြေအနေကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း
- သဘောတရားနှင့် အသိပညာအသစ်များကို ဖော်ထုတ်ပေးခြင်း
- အထောက်အထားအရင်းအမြစ်မျိုးစုံကို အသုံးပြုခြင်း

တို့ ဖြစ်သည်။

၃။ သုတေသနသည် **ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ စနစ်ကျမှုနှင့် အထောက်အထားကို အခြေခံမှု** တို့ကို လိုက်နာရမည်။

၄။ သုတေသီ၏ **Worldview/Paradigm** သည် သုတေသနမေးခွန်း၊ သုတေသနဒီဇိုင်း၊ အချက်အလက်စုဆောင်းမှုနှင့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုမှုတို့ကို သက်ရောက်စေနိုင်သည်။

၅။ အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနကို နားလည်ရန် “လူတို့ ဘာလုပ်ကြသလဲ” ဆိုသည်ထက် “ဘာကြောင့် ထိုသို့လုပ်ကြသလဲ၊ သူတို့အတွက် ထိုအရာသည် ဘာအဓိပ္ပာယ်ရှိသလဲ” ဆိုသည့် မေးခွန်းများကို အလေးထားရန် လိုအပ်သည်။

အခန်း (၂)

အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနပြုလုပ်ရန် ပြင်ဆင်ခြင်း

အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနကို စတင်မလုပ်ဆောင်မီ သုတေသီသည် မိမိ၏ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေး၊ ကွင်းဆင်းသုတေသနဆိုင်ရာ အရည်အချင်းများ၊ ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာ စံနှုန်းများနှင့် သုတေသနအဖွဲ့အစည်း၏ သတ်မှတ်ချက်များကို နားလည်ထားရန် လိုအပ်သည်။

ထို့အပြင် သုတေသနတွင် လူသားပါဝင်သူများ ပါဝင်ပါက **Institutional Review Board (IRB)** သို့မဟုတ် သက်ဆိုင်ရာ ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာ သုံးသပ်အဖွဲ့ထံမှ လိုအပ်သော ခွင့်ပြုချက်များကို ရယူထားရမည်။

၂.၁ ကွင်းဆင်းသုတေသနအတွက် လိုအပ်သော ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေးများ

အရည်အသွေးဆိုင်ရာ ကွင်းဆင်းသုတေသနတွင် အောင်မြင်ရန် အောက်ပါကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေးများနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုများ အရေးကြီးသည်။

၁။ နားထောင်တတ်ခြင်း (Listening)

သုတေသီသည် ပါဝင်သူပြောသော စကားလုံးများကိုသာ နားထောင်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ—

- အသံအနိမ့်အမြင့်
- ခန္ဓာကိုယ်အမူအရာ
- မျက်နှာအမူအရာ
- ခဏရပ်တန့်မှုများ
- ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေ

တို့ကိုပါ သတိပြုနားထောင်ရမည်။

၂။ မေးခွန်းကောင်းများ မေးနိုင်ခြင်း

Asking Good Questions

သုတေသနမေးခွန်းများသည် သုတေသနရည်ရွယ်ချက်နှင့် ကိုက်ညီရမည်။

မေးခွန်းကောင်းတစ်ခုသည် ပါဝင်သူအား မိမိ၏ အတွေ့အကြုံနှင့် အမြင်ကို လွတ်လပ်စွာ ဖော်ပြနိုင်ရန် အခွင့်အရေးပေးသင့်သည်။

၃။ လေ့လာမည့်အကြောင်းအရာကို သိရှိခြင်း

Knowing Your Topic of Study

သုတေသီသည် မိမိလေ့လာမည့် အကြောင်းအရာနှင့် ပတ်သက်သော ယခင်သုတေသနများ၊ အဓိကသဘောတရားများနှင့် သက်ဆိုင်ရာ စာပေများကို လေ့လာထားရမည်။

၄။ အချက်အလက်များကို တန်ဖိုးထားခြင်း

Caring about Your Data

စုဆောင်းရရှိသော အချက်အလက်များကို ဂရုတစိုက် ထိန်းသိမ်းရမည်။

အချက်အလက်များကို စနစ်တကျ သိမ်းဆည်းခြင်း၊ အမျိုးအစားခွဲခြင်းနှင့် လုံခြုံစွာ စီမံခြင်းတို့သည် သုတေသန၏ ယုံကြည်စိတ်ချရမှုအတွက် အရေးကြီးသည်။

၅။ အလုပ်များစွာကို တစ်ပြိုင်နက် ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း

Doing Parallel Tasks

ကွင်းဆင်းသုတေသနတွင်—

- လေ့လာခြင်း
- နားထောင်ခြင်း
- မှတ်စုရေးခြင်း
- အချက်အလက်စီမံခြင်း
- နောက်ထပ်လုပ်ဆောင်ရမည့်အဆင့်များကို စဉ်းစားခြင်း

တို့ကို တစ်ပြိုင်နက်တည်း ဆောင်ရွက်ရနိုင်သည်။

၆။ ဇွဲရှိခြင်း (Persevering)

ကွင်းဆင်းသုတေသနတွင် မမျှော်လင့်ထားသော အခက်အခဲများ၊ အချိန်ကြာမြင့်မှုများနှင့် ပါဝင်သူများထံမှ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု မရရှိခြင်းများကို ကြုံတွေ့နိုင်သည်။

ထိုအခက်အခဲများကို စိတ်ရှည်စွာ ရင်ဆိုင်ကျော်လွှားနိုင်ရန် သုတေသီတွင် ဇွဲလုံ့လရှိရန် လိုအပ်သည်။

၂.၂ ကွင်းဆင်းသုတေသနကို စီမံခြင်း

Managing Field-Based Research

ကွင်းဆင်းသုတေသနကို ထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ကြိုတင်စီမံခြင်းသည် အလွန်အရေးကြီးသည်။

၁။ အချိန်ကို ထိရောက်စွာ အသုံးပြုခြင်း

Making Time to Think Ahead

လက်ရှိလုပ်ငန်းတစ်ခုကိုသာ အာရုံစိုက်နေခြင်းမဟုတ်ဘဲ နောက်တစ်ဆင့်တွင် ဘာလုပ်ရမည်၊ မည်သည့်အချက်အလက်များ လိုအပ်မည်၊ မည်သည့်ပြဿနာများ ပေါ်ပေါက်နိုင်မည်တို့ကို ကြိုတင်စဉ်းစားထားရမည်။

ထိုသို့ ကြိုတင်စီမံခြင်းသည် ကွင်းဆင်းသုတေသနကို ပိုမိုထိရောက်စေပြီး အချိန်နှင့် အရင်းအမြစ်များကို ချွေတာနိုင်စေသည်။

၂။ သုတေသနအဖွဲ့ကို စီမံခြင်း

Managing Field Teams

သုတေသနအဖွဲ့ဖြင့် ဆောင်ရွက်ပါက အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးချင်းစီ၏ တာဝန်နှင့် အခန်းကဏ္ဍများကို ရှင်းလင်းစွာ သတ်မှတ်ထားရမည်။

အဖွဲ့ဝင်များအကြား ဆက်သွယ်ရေးကောင်းမွန်ခြင်း၊ တာဝန်ခွဲဝေမှုရှင်းလင်းခြင်းနှင့် အချက်အလက်များကို တစ်သမတ်တည်း စုဆောင်းနိုင်ခြင်းတို့သည် သုတေသနအရည်အသွေးအတွက် အရေးကြီးသည်။

အခန်း (၂) — အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနပြုလုပ်ရန် ပြင်ဆင်ခြင်း

၂.၃ သုတေသီ၏ သုတေသနမှန်ဘီလူးကို အသိအမှတ်ပြုခြင်း

(Acknowledging Your Research Lens)

သုတေသီတိုင်းတွင် မိမိ၏ ကိုယ်ပိုင်ဘဝအတွေ့အကြုံ၊ ယုံကြည်ချက်၊ တန်ဖိုးထားမှုနှင့် ကမ္ဘာ့အမြင်တို့အပေါ် အခြေခံထားသော **သုတေသနမှန်ဘီလူး (Research Lens)** တစ်ခု ရှိသည်။

ဤသုတေသနမှန်ဘီလူးသည် သုတေသီက—

- မည်သည့်အကြောင်းအရာကို အရေးကြီးသည်ဟု ယူဆသည်၊
- မည်သည့်မေးခွန်းကို မေးသည်၊
- မည်သည့်အချက်အလက်ကို အာရုံစိုက်သည်၊
- အချက်အလက်များကို မည်သို့အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုသည်

တို့အပေါ် သက်ရောက်မှုရှိနိုင်သည်။

ထို့ကြောင့် သုတေသီသည် မိမိ၏ သုတေသနမှန်ဘီလူးကို မိမိကိုယ်တိုင် အသိအမှတ်ပြုထားရန် အရေးကြီးသည်။ အထူးသဖြင့် အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနတွင် **သုတေသီကိုယ်တိုင်သည် အဓိကသုတေသနကိရိယာ (Main Research Instrument)** တစ်ရပ်ဖြစ်သောကြောင့် မိမိ၏ အမြင်နှင့် ဘက်လိုက်မှုများကို သတိပြုနိုင်ခြင်းသည် အရေးကြီးသည်။

သုတေသနမှန်ဘီလူးကို အသိအမှတ်ပြုခြင်း၏ အရေးပါမှု

(၁) မိမိ၏ ဘက်လိုက်မှုကို သိရှိနိုင်ခြင်း

သုတေသီသည် မိမိ၏ ကိုယ်ပိုင်အမြင်များနှင့် ယုံကြည်ချက်များသည် သုတေသနအပေါ် သက်ရောက်နိုင်ကြောင်း သိရှိထားရမည်။

(၂) အချက်အလက်များကို ပိုမိုသတိထား၍ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုနိုင်ခြင်း

မိမိ၏ ကိုယ်ပိုင်အမြင်ကို သတိပြုထားခြင်းဖြင့် ပါဝင်သူများ၏ အသံနှင့် အတွေ့အကြုံများကို မိမိ၏ အမြင်နှင့် ရောထွေးသွားခြင်းမှ ရှောင်ရှားနိုင်သည်။

(၃) သုတေသနလုပ်ငန်းစဉ် ပိုမိုပွင့်လင်းမြင်သာလာခြင်း

သုတေသီ၏ နောက်ခံအမြင်များသည် သုတေသနအပေါ် မည်သို့သက်ရောက်နိုင်ကြောင်း ဖော်ပြခြင်းသည် သုတေသန၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို တိုးမြှင့်ပေးသည်။

၂.၄ ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာ စံနှုန်းများကို သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းခြင်း

(Setting and Maintaining Ethical Standards of Conduct)

အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနသည် လူသားပါဝင်သူများနှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်နွယ်နိုင်သောကြောင့် **သုတေသနကျင့်ဝတ် (Research Ethics)** ကို တင်းကျပ်စွာ လိုက်နာရန် လိုအပ်သည်။

သုတေသီသည် သုတေသနလုပ်ငန်းစဉ်တစ်လျှောက် ရိုးသားမှု၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ယူမှုတို့ကို ထိန်းသိမ်းရမည်။ မူရင်းစာအုပ်တွင်လည်း သုတေသနကျင့်ဝတ်နှင့် ပတ်သက်၍ အဓိကအချက်များကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားသည်။

၁။ သုတေသနဂုဏ်သိက္ခာ (Research Integrity)

သုတေသနပြုလုပ်ရာတွင် ရိုးသားမှု၊ တိကျမှုနှင့် တာဝန်ယူမှုရှိရမည်။

အချက်အလက်များကို မိမိလိုချင်သည့်ရလဒ်ရရှိစေရန် ပြုပြင်ခြင်း၊ ဖုံးကွယ်ခြင်း သို့မဟုတ် လိမ်လည်ဖန်တီးခြင်း မပြုရ။

၂။ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခြင်း (Disclosure)

သုတေသနရလဒ်များကို သက်ရောက်စေနိုင်သော အခြေအနေများ၊ အကျိုးစီးပွားဆိုင်ရာ ပဋိပက္ခများနှင့် သက်ဆိုင်ရာအချက်များကို ပွင့်လင်းစွာ ဖော်ပြရမည်။

၃။ ပရော်ဖက်ရှင်နယ်အသင်းများ၏ ကျင့်ဝတ်စည်းမျဉ်းများ

သုတေသီသည် မိမိ၏ ပညာရပ်နှင့် သက်ဆိုင်သည့် ပရော်ဖက်ရှင်နယ်အဖွဲ့အစည်းများ၏ ကျင့်ဝတ်စည်းမျဉ်းများကို လိုက်နာရမည်။

၂.၅ လူသားပါဝင်သူများကို ကာကွယ်ခြင်း

(Protecting Human Subjects)

လူသားများ ပါဝင်သော သုတေသနတွင် ပါဝင်သူများ၏ အခွင့်အရေး၊ ဂုဏ်သိက္ခာ၊ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာနှင့် ဘေးကင်းလုံခြုံမှုတို့ကို ကာကွယ်ရန် လိုအပ်သည်။

ထိုသို့ ကာကွယ်နိုင်ရန် သက်ဆိုင်ရာ **Institutional Review Board (IRB)** သို့မဟုတ် သုတေသနကျင့်ဝတ်စစ်ဆေးရေးအဖွဲ့ထံမှ လိုအပ်သော ခွင့်ပြုချက်ကို ရယူရမည်။

IRB နှင့် ပတ်သက်၍ အဓိကစဉ်းစားရမည့်အချက်များ

၁။ ဆန္ဒအလျောက် အသိပေးသဘောတူခြင်း

Voluntary Informed Consent

ပါဝင်သူများသည် သုတေသန၏ ရည်ရွယ်ချက်၊ မိမိတို့၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် သုတေသနတွင် ပါဝင်ခြင်း၏ သဘောသဘာဝကို နားလည်ပြီး မိမိတို့၏ ဆန္ဒအလျောက် ပါဝင်ရမည်။

၂။ အန္တရာယ်နှင့် အကျိုးကျေးဇူးများကို အကဲဖြတ်ခြင်း

Assessing Risks and Benefits

သုတေသနကြောင့် ပါဝင်သူများအပေါ် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် အန္တရာယ်များနှင့် ရရှိနိုင်သည့် အကျိုးကျေးဇူးများကို ကြိုတင်သုံးသပ်ရမည်။

၃။ ပါဝင်သူများကို တရားမျှတစွာ ရွေးချယ်ခြင်း

Equitable Selection

ပါဝင်သူများကို မမျှတစွာ ရွေးချယ်ခြင်း သို့မဟုတ် သုတေသန၏ အကျိုးကျေးဇူးများကို မညီမျှစွာ ခွဲဝေပေးခြင်း မပြုရ။

၄။ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ အချက်အလက်များကို လျှို့ဝှက်ထားခြင်း

Confidentiality

ပါဝင်သူများ၏ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာနှင့် သုတေသနမှ ရရှိသည့် အထိခိုက်မခံသော အချက်အလက်များကို သင့်လျော်စွာ ကာကွယ်၍ လျှို့ဝှက်ထားရမည်။

အခန်း (၂) — အဓိကမှတ်သားရန်အချက်များ

၁။ အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနအတွက် **နားထောင်တတ်ခြင်း၊ မေးခွန်းကောင်းများ မေးနိုင်ခြင်း၊ လေ့လာမည့်အကြောင်းအရာကို သိရှိခြင်း၊ အချက်အလက်ကို တန်ဖိုးထားခြင်းနှင့် ဇွဲရှိခြင်း** တို့ လိုအပ်သည်။

၂။ သုတေသီသည် မိမိ၏ **Research Lens** ကို အသိအမှတ်ပြုထားခြင်းဖြင့် မိမိ၏ ဘက်လိုက်မှုကို သတိပြုနိုင်သည်။

၃။ လူသားပါဝင်သူများပါဝင်သော သုတေသနတွင် **Research Ethics နှင့် IRB Approval** တို့ကို အလေးထားရမည်။

၄။ Informed Consent၊ Risk–Benefit Assessment၊ Equitable Selection နှင့် Confidentiality တို့သည် လူသားပါဝင်သူများကို ကာကွယ်ရာတွင် အရေးကြီးသော အခြေခံမူများ ဖြစ်သည်။

အခန်း (၃)

အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနလေ့လာမှုတစ်ခုကို မည်သို့စတင်မည်နည်း

(How to Start a Qualitative Research Study)

အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနတစ်ခုကို စတင်ရာတွင် “ဘာကို လေ့လာမည်နည်း” ဆိုသည့် မေးခွန်းတစ်ခုတည်းဖြင့် မလုံလောက်ပါ။

သုတေသီသည်—

1. **ဘာကို လေ့လာမည်နည်း (Topic)?**
2. **အချက်အလက်ကို မည်သို့ စုဆောင်းမည်နည်း (Data Collection Method)?**
3. **အချက်အလက်ကို မည်သည့်နေရာမှ ရယူမည်နည်း (Source of Data)?**

ဆိုသည့် အခြေခံမေးခွန်းသုံးခုကို ရှင်းလင်းစွာ ဖြေဆိုနိုင်ရမည်။

၃.၁ ပထမဆုံး လက်တွေ့သုတေသနတစ်ခုကို စတင်ခြင်း၏ စိန်ခေါ်မှု

(The Challenge of Starting an Empirical Study)

သုတေသနတစ်ခုကို စတင်ရာတွင် အကြီးမားဆုံး စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်မှာ မိမိကိုယ်တိုင် အချက်အလက်များ စုဆောင်းနိုင်မည့် သင့်လျော်သော လေ့လာမှုအကြောင်းအရာတစ်ခုကို ရှာဖွေသတ်မှတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် သုတေသနစတင်ချိန်တွင် အောက်ပါအချက်များကို ရှင်းလင်းစွာ သတ်မှတ်ထားသင့်သည်။

(၁) လေ့လာမည့်အကြောင်းအရာ — Topic

မည်သည့်ဖြစ်စဉ်၊ လူအုပ်စု၊ အတွေ့အကြုံ သို့မဟုတ် လူမှုရေးပြဿနာကို လေ့လာမည်နည်း။

(၂) အချက်အလက်စုဆောင်းနည်း — Data Collection Method

လိုအပ်သော အချက်အလက်များကို မည်သည့်နည်းလမ်းဖြင့် စုဆောင်းမည်နည်း။

ဥပမာ—

- အင်တာဗျူး
- လေ့လာကြည့်ရှုမှု
- အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးမှု

- စာရွက်စာတမ်းများကို လေ့လာခြင်း

စသည်တို့ ဖြစ်နိုင်သည်။

(၃) အချက်အလက်အရင်းအမြစ် — Source of Data

လိုအပ်သော အချက်အလက်များကို မည်သည့်လူများ၊ အဖွဲ့အစည်းများ၊ နေရာများ သို့မဟုတ် စာရွက်စာတမ်းများထံမှ ရယူမည်နည်း။

၃.၂ လေ့လာမှုဘဏ်တစ်ခု တည်ဆောက်ခြင်း

(Developing a Study Bank)

လေ့လာမှုဘဏ် (Study Bank) ဆိုသည်မှာ မိမိစိတ်ဝင်စားသော အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနလေ့လာမှုများနှင့် သက်ဆိုင်သော အကြောင်းအရာများကို စနစ်တကျ စုစည်းထားသည့် အရင်းအမြစ်စာရင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။

လေ့လာမှုဘဏ်တစ်ခု တည်ဆောက်ထားခြင်းသည်—

- သုတေသနအကြောင်းအရာများကို ရှာဖွေရန်
- သုတေသနနည်းလမ်းများကို နှိုင်းယှဉ်ရန်
- အချက်အလက်အရင်းအမြစ်များကို သိရှိရန်
- မိမိ၏ သုတေသနအတွက် စိတ်ကူးသစ်များ ရရှိရန်

အထောက်အကူပြုသည်။

လေ့လာမှုဘဏ်တည်ဆောက်နည်း

အဆင့် (၁) — မိမိလေ့လာမည့်နယ်ပယ်နှင့် သင့်လျော်သော ဂျာနယ်များကို ရွေးချယ်ပါ။

အဆင့် (၂) — ထိုဂျာနယ်များမှ အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနလေ့လာမှုများကို ရှာဖွေပါ။

အဆင့် (၃) — လေ့လာမှုတစ်ခုချင်းစီ၏—

- အကြောင်းအရာ
- သုတေသနနည်းလမ်း
- အချက်အလက်အရင်းအမြစ်

တို့ကို မှတ်သားပါ။

အဆင့် (၄) — စုဆောင်းထားသော အချက်အလက်များကို အသုံးပြု၍ မိမိ၏ သုတေသနအတွက် စိတ်ကူးများ ဖန်တီးပါ။

၃.၃ အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသန၏ မျက်နှာစာများစွာကို ဖော်ထုတ်ခြင်း

(Revealing the Multifaceted World of Qualitative Research)

အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနတွင် သုတေသနအကြောင်းအရာနှင့် ရည်ရွယ်ချက်အပေါ် မူတည်၍ အထူးပြုနည်းလမ်းများစွာ ရှိသည်။

မူရင်းစာအုပ်တွင် အထူးပြုအမျိုးအစား **၁၂ မျိုး** ကို ဖော်ပြထားသည်။

1. **Action Research**
2. **Arts-Based Research**
3. **Autoethnography**
4. **Case Study**
5. **Critical Theory**
6. **Discourse Analysis**
7. **Ethnography**
8. **Ethnomethodology**
9. **Grounded Theory**
10. **Narrative Inquiry**
11. **Oral History**
12. **Phenomenology**

သို့သော် အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနတစ်ခုကို အထက်ပါ အထူးပြုအမျိုးအစားတစ်ခုခုအဖြစ် မဖြစ်မနေ သတ်မှတ်ရန် မလိုအပ်ပါ။

သုတေသနမေးခွန်းနှင့် လေ့လာမှု၏ ရည်ရွယ်ချက်အပေါ် မူတည်၍ **အထွေထွေ အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသန (Generalized Qualitative Research)** ပုံစံဖြင့်လည်း ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။

၃.၄ သုတေသနစာပေကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း

(Reviewing the Research Literature)

စာပေပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း (Literature Review) သည် မိမိလေ့လာမည့်အကြောင်းအရာနှင့် ပတ်သက်၍ ယခင်က ပြုလုပ်ထားသော သုတေသနများကို ရှာဖွေ၊ ဖတ်ရှု၊ နှိုင်းယှဉ်ပြီး မိမိ၏ သုတေသနအတွက် သက်ဆိုင်ရာအသိပညာကို စုစည်းခြင်း ဖြစ်သည်။

စာပေပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းသည်—

- ယခင်သုတေသနများကို သိရှိရန်
- လေ့လာပြီးသားအရာများကို နားလည်ရန်

- မလေ့လာရသေးသော နယ်ပယ်များကို ရှာဖွေရန်
- မိမိ၏ သုတေသနအတွက် အခြေခံအကြောင်းပြချက် တည်ဆောက်ရန်

အရေးကြီးသည်။

စာပေပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း အမျိုးအစားများ

၁။ ရွေးချယ်သော ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း

Selective Review

မိမိ၏ သုတေသနမေးခွန်းနှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်စပ်သော သုတေသနများကိုသာ ရွေးချယ်၍ အာရုံစိုက်သုံးသပ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

၂။ ပြည့်စုံသော ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း

Comprehensive Review

သတ်မှတ်ထားသော အကြောင်းအရာနှင့် ပတ်သက်သည့် သက်ဆိုင်ရာ သုတေသနများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် စုစည်း၍ သုံးသပ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

၃.၅ အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနလေ့လာမှုအသစ်တစ်ခုကို အသေးစိတ်ဖော်ပြခြင်း

(Detailing a New Qualitative Study)

သုတေသနအသစ်တစ်ခုကို စတင်ရာတွင် နည်းလမ်းတစ်ခုတည်းသာ မရှိပါ။

မူရင်းစာအုပ်တွင် အဓိကအားဖြင့် စတင်နည်း **နှစ်မျိုး** ကို ဖော်ပြထားသည်။

နည်းလမ်း (၁) — ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုကို ဦးစွာစတင်ခြင်း

(Starting with Fieldwork)

အချို့သော အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနများတွင် သုတေသနမေးခွန်းများကို အစကတည်းက အပြည့်အဝ သတ်မှတ်မထားဘဲ ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုကို ဦးစွာပြုလုပ်နိုင်သည်။

ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုမှ ရရှိလာသော အချက်အလက်များ၊ အတွေ့အကြုံများနှင့် စိတ်ဝင်စားဖွယ် ဖြစ်စဉ်များအပေါ် မူတည်၍ နောက်ပိုင်းတွင် သုတေသနမေးခွန်းများကို ပိုမိုတိကျအောင် ဖော်ထုတ်နိုင်သည်။

နည်းလမ်း (၂) — သုတေသနမေးခွန်းများဖြင့် ဦးစွာစတင်ခြင်း

(Starting with Research Questions)

အခြားနည်းလမ်းမှာ သုတေသနမေးခွန်းများကို ဦးစွာ သတ်မှတ်ပြီးနောက် ထိုမေးခွန်းများကို ဖြေဆိုနိုင်ရန် သင့်လျော်သော ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုနှင့် အချက်အလက်စုဆောင်းနည်းများကို ရွေးချယ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

သဘောတရားဆိုင်ရာ မူဘောင်

(Conceptual Framework)

သုတေသနလေ့လာမှုတစ်ခုတွင် **သဘောတရားဆိုင်ရာ မူဘောင် (Conceptual Framework)** သည် သုတေသန၏ အာရုံစိုက်မှု၊ သုတေသနမေးခွန်းများနှင့် လေ့လာမှု၏ အရေးပါမှုတို့အကြား ဆက်နွယ်မှုကို ဖော်ပြပေးသည့် အခြေခံမူဘောင်တစ်ခု ဖြစ်သည်။

မူဘောင်တစ်ခုသည် သုတေသီအား—

- မည်သည့်အရာကို လေ့လာမည်၊
- မည်သည့်အရာများကို ဆက်စပ်စဉ်းစားမည်၊
- အချက်အလက်များကို မည်သို့ စုစည်းမည်၊
- ရရှိလာသော တွေ့ရှိချက်များကို မည်သို့ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုမည်

တို့ကို စနစ်တကျ စဉ်းစားနိုင်ရန် အထောက်အကူပြုသည်။

အခန်း (၃) — အဓိကမှတ်သားရန်အချက်များ

၁။ သုတေသနစတင်ရာတွင် **Topic၊ Data Collection Method နှင့် Source of Data** တို့ကို ရှင်းလင်းစွာ စဉ်းစားရမည်။

၂။ **Study Bank** တည်ဆောက်ခြင်းသည် သုတေသနစိတ်ကူးများနှင့် နည်းလမ်းများကို ရှာဖွေရာတွင် အထောက်အကူပြုသည်။

၃။ Qualitative Research တွင် Action Research၊ Case Study၊ Ethnography၊ Grounded Theory၊ Phenomenology စသည့် အထူးပြုနည်းလမ်းများစွာ ရှိသည်။

၄။ Literature Review သည် ယခင်သုတေသနများကို နားလည်ရန်နှင့် မလေ့လာရသေးသော နယ်ပယ်များကို ရှာဖွေရန် အရေးကြီးသည်။

၅။ Qualitative Research တစ်ခုကို **Fieldwork မှ စတင်နိုင်သကဲ့သို့ Research Questions မှလည်း စတင်နိုင်သည်**။

၆။ သဘောတရားဆိုင်ရာ မူဘောင်သည် သုတေသန၏ အာရုံစိုက်မှု၊ မေးခွန်းများနှင့် လေ့လာမှု၏ ဦးတည်ချက်ကို စနစ်တကျ ချိတ်ဆက်ပေးသည်။

အခန်း (၄)

အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနလေ့လာမှုများကို ဒီဇိုင်းရေးဆွဲရာတွင် ရွေးချယ်စရာများ

(Choices in Designing Qualitative Research Studies)

အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနလေ့လာမှုတစ်ခုကို ဒီဇိုင်းရေးဆွဲရာတွင် နည်းလမ်းတစ်ခုတည်းကိုသာ အမြဲတမ်းလိုက်နာရမည်မဟုတ်ပါ။ သုတေသန၏ ရည်ရွယ်ချက်၊ လေ့လာမည့်အကြောင်းအရာ၊ ကွင်းဆင်းလေ့လာမည့်အခြေအနေနှင့် သုတေသနမေးခွန်းများပေါ်မူတည်၍ သုတေသီသည် ရွေးချယ်မှုအမျိုးမျိုး ပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်သည်။

မူရင်းစာအုပ်တွင် အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနဒီဇိုင်းရေးဆွဲရာ၌ အဓိက **ရွေးချယ်စရာ (၈) ချက်** ကို ဖော်ပြထားသည်။

ရွေးချယ်မှု (၁)

သုတေသနဒီဇိုင်းကို လေ့လာမှုအစတွင် စတင်သတ်မှတ်မည်လား၊ မသတ်မှတ်ဘဲ ဆက်လက်ဖွံ့ဖြိုးစေမည်လား

(Starting a Research Design at the Beginning of a Study or Not)

သုတေသနတစ်ခုစတင်သည့်အချိန်တွင် သုတေသနဒီဇိုင်းကို အသေးစိတ် အပြည့်အစုံ သတ်မှတ်ထားခြင်းသည် အချို့လေ့လာမှုများအတွက် အကျိုးရှိနိုင်သည်။ သို့သော် အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနတွင် သုတေသနဒီဇိုင်းကို အစကတည်းက တင်းကျပ်စွာ သတ်မှတ်ထားရန် အမြဲလိုအပ်သည်မဟုတ်ပါ။

အချို့သော အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသီများသည်—

- ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုကို စတင်သည်။
- ကွင်းမှ အချက်အလက်များကို စုဆောင်းသည်။
- ဖြစ်ပေါ်လာသော အခြေအနေများကို လေ့လာသည်။
- ရရှိလာသော အချက်အလက်များအပေါ် မူတည်၍ သုတေသနဒီဇိုင်းကို ပြင်ဆင်သည်။

ဤသဘောအရ အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနဒီဇိုင်းသည် **ထပ်ခါတလဲလဲ ပြန်လည်သုံးသပ်ပြီး ဖွံ့ဖြိုးပြောင်းလဲနိုင်သော လုပ်ငန်းစဉ် (Iterative Process)** ဖြစ်နိုင်သည်။

ထို့ကြောင့် သုတေသီသည် အစပိုင်းတွင် အစီအစဉ်တစ်ခုရှိထားသော်လည်း၊ ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုမှ ရရှိလာသော အချက်အလက်အသစ်များနှင့် အခြေအနေအသစ်များအပေါ် မူတည်၍ မိမိ၏ ဒီဇိုင်းကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်နိုင်ရမည်။

အဓိကအချက်

Qualitative research design သည် အစမှအဆုံး လုံးဝမပြောင်းလဲသော ပုံသေအစီအစဉ်ဖြစ်ရန် မလိုအပ်ပါ။
ကွင်းဆင်းသုတေသနမှ ရရှိလာသော အသိပညာနှင့်အညီ ပြန်လည်ပြင်ဆင်နိုင်သည်။

ရွေးချယ်မှု (၂)

လေ့လာမှု၏ ယုံကြည်စိတ်ချရမှုကို အားကောင်းစေရန် အစီအစဉ်များ ပြုလုပ်မည်လား

(Taking Steps to Strengthen the Credibility of a Study or Not)

ယုံကြည်စိတ်ချရသော လေ့လာမှု (**Credible Study**) ဆိုသည်မှာ အချက်အလက်များကို သင့်လျော်စွာ စုဆောင်းပြီး၊ ထိုအချက်အလက်များကို အဓိပ္ပာယ်ရှိရှိနှင့် မှန်ကန်စွာ အနက်ဖွင့်ဆိုထားသော လေ့လာမှုကို ဆိုလိုသည်။

အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသန၏ ယုံကြည်စိတ်ချရမှုကို အားကောင်းစေရန် မူရင်းစာအုပ်တွင် အောက်ပါနည်းလမ်းများကို ဖော်ပြထားသည်။

၁။ ယုံကြည်အားထားနိုင်မှု

(Trustworthiness)

သုတေသနလုပ်ငန်းစဉ်ကို ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြရမည်။

ဥပမာ—

- အချက်အလက်များကို မည်သို့စုဆောင်းခဲ့သနည်း။
- ပါဝင်သူများကို မည်သို့ရွေးချယ်ခဲ့သနည်း။
- အချက်အလက်များကို မည်သို့ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခဲ့သနည်း။
- မည်သို့သော အခြေအနေများတွင် သုတေသနပြုခဲ့သနည်း။

စသည့် အချက်များကို ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ ဖော်ပြသင့်သည်။

၂။ အရင်းအမြစ်မျိုးစုံဖြင့် အပြန်အလှန်စစ်ဆေးခြင်း

(Triangulation)

အချက်အလက်အရင်းအမြစ်တစ်ခုတည်းကိုသာ အားမကိုးဘဲ အရင်းအမြစ်မျိုးစုံမှ အချက်အလက်များကို စုဆောင်းခြင်းဖြစ်သည်။

ဥပမာ—

- အင်တာဗျူးမှ ရရှိသောအချက်အလက်
- လေ့လာကြည့်ရှုမှုမှ ရရှိသောအချက်အလက်
- စာရွက်စာတမ်းများမှ ရရှိသောအချက်အလက်

တို့ကို အပြန်အလှန်နှိုင်းယှဉ်စစ်ဆေးနိုင်သည်။

၃။ မှန်ကန်တိကျမှု

(Validity)

သုတေသနတွေ့ရှိချက်များသည် သုတေသနပြုထားသော လက်တွေ့ကမ္ဘာ သို့မဟုတ် လေ့လာထားသော ဖြစ်စဉ်ကို တတ်နိုင်သမျှ မှန်ကန်စွာ ထင်ဟပ်စေရန် ကြိုးပမ်းရမည်။

၄။ ပြိုင်ဘက်ရှင်းလင်းချက်များကို စဉ်းစားခြင်း

(Rival Thinking)

သုတေသနတွေ့ရှိချက်တစ်ခုအတွက် ရှင်းလင်းချက်တစ်ခုတည်းကိုသာ လက်ခံခြင်းမပြုဘဲ အခြားဖြစ်နိုင်သော ရှင်းလင်းချက်များလည်း ရှိနိုင်ကြောင်း စဉ်းစားပြီး စစ်ဆေးရမည်။

ဥပမာ—

သုတေသီတစ်ဦးက ဖြစ်ရပ်တစ်ခုအတွက် အကြောင်းရင်းတစ်ခုကို တွေ့ရှိခဲ့လျှင်—

> “အခြားအကြောင်းရင်းတစ်ခုကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်သလား”

ဟု ဆက်လက်စဉ်းစားသင့်သည်။

ဤသို့စဉ်းစားခြင်းသည် သုတေသန၏ အနက်ဖွင့်ဆိုမှုကို ပိုမိုခိုင်မာစေသည်။

ရွေးချယ်မှု (၃)

အချက်အလက်စုဆောင်းမှုယူနစ်များ၏ ရှုပ်ထွေးမှုကို ရှင်းလင်းသတ်မှတ်မည်လား

(Clarifying the Complexity of Data Collection Units or Not)

အချက်အလက်စုဆောင်းမှုယူနစ် (Data Collection Unit) ဆိုသည်မှာ သုတေသနတွင် အချက်အလက်စုဆောင်းရာ၌ အဓိကအာရုံစိုက်မည့် အရာ၊ လူ၊ အဖွဲ့အစည်း သို့မဟုတ် လေ့လာမှုယူနစ်ကို ဆိုလိုသည်။

အချက်အလက်စုဆောင်းမှုယူနစ်များသည် အဆင့်အမျိုးမျိုးရှိနိုင်သည်။

ပိုမိုကျယ်ပြန့်သောအဆင့်

(Broader Level)

ဥပမာ—

- ကွင်းဆင်းလေ့လာမည့်နေရာ
- အဖွဲ့အစည်း
- လူမှုအသိုင်းအဝိုင်း

စသည်တို့ ဖြစ်နိုင်သည်။

ပိုမိုကျဉ်းမြောင်းသောအဆင့်

(Narrower Level)

ဥပမာ—

- တစ်ဦးချင်းပါဝင်သူများ
- မူဝါဒများ
- လုပ်ဆောင်ချက်များ
- သီးခြားဖြစ်စဉ်များ

စသည်တို့ ဖြစ်နိုင်သည်။

သုတေသီသည် မိမိ၏ အဓိကလေ့လာမှုအကြောင်းအရာနှင့် ကိုက်ညီစေရန် မည်သည့် Data Collection Unit ကို အသုံးပြုမည်ဆိုသည်ကို ရှင်းလင်းစွာ သတ်မှတ်ရမည်။

ဥပမာအားဖြင့် ကျောင်းတစ်ကျောင်း၏ သင်ကြားရေးအတွေ့အကြုံကို လေ့လာလျှင်—

- ကျောင်းတစ်ခုလုံးကို ကျယ်ပြန့်သောယူနစ်အဖြစ် လေ့လာနိုင်သည်။

• ဆရာများ၊ ကျောင်းသားများ သို့မဟုတ် သီးခြားသင်ကြားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များကို ကျဉ်းမြောင်းသောယူနစ်အဖြစ် လေ့လာနိုင်သည်။

ရွေးချယ်မှု (၄)

နမူနာကောက်ယူခြင်းကို အာရုံစိုက်မည်လား

(Attending to Sampling or Not)

နမူနာကောက်ယူခြင်း (Sampling) ဆိုသည်မှာ သုတေသနတွင် မည်သည့်လူများ၊ အရာများ သို့မဟုတ် အချက်အလက်အရင်းအမြစ်များကို ထည့်သွင်းလေ့လာမည်၊ မည်သည့်အရာများကို မထည့်သွင်းမည်ဆိုသည်ကို ရွေးချယ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

မူရင်းစာအုပ်တွင် အောက်ပါ နမူနာကောက်ယူနည်းများကို ဖော်ပြထားသည်။

၁။ ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ နမူနာကောက်ယူခြင်း

(Purposive Sampling)

သုတေသနမေးခွန်းကို ဖြေဆိုရာတွင် အချက်အလက်အများဆုံး သို့မဟုတ် အသုံးဝင်ဆုံး ပေးနိုင်မည့် လူများ သို့မဟုတ် အရာများကို ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ ရွေးချယ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

၂။ အဆင်ပြေသလို နမူနာကောက်ယူခြင်း

(Convenience Sampling)

လွယ်ကူစွာ ရရှိနိုင်သော ပါဝင်သူများ သို့မဟုတ် အချက်အလက်အရင်းအမြစ်များကို ရွေးချယ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

မူရင်းစာအုပ်တွင် ဤနည်းလမ်းကို **မနှစ်သက်သောနည်းလမ်း (less preferred method)** အဖြစ် ဖော်ပြထားသည်။

၃။ နှင်းလုံးလှိမ့် နမူနာကောက်ယူခြင်း

(Snowball Sampling)

အစပိုင်းတွင် ရရှိထားသော ပါဝင်သူများမှတစ်ဆင့် အခြားသင့်လျော်သော ပါဝင်သူများကို ညွှန်းပေးစေပြီး နမူနာကို တဖြည်းဖြည်း တိုးချဲ့သွားခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤနည်းလမ်းသည် ရှာဖွေရခက်ခဲသော သို့မဟုတ် အချင်းချင်းချိတ်ဆက်နေသော လူအုပ်စုများကို လေ့လာရာတွင် အသုံးဝင်နိုင်သည်။

ရွေးချယ်မှု (၅)

သဘောတရားများနှင့် သီအိုရီများကို လေ့လာမှုတွင် ထည့်သွင်းမည်လား

(Incorporating Concepts and Theories into a Study or Not)

သဘောတရား (Concepts) နှင့် **သီအိုရီ (Theories)** များကို သုတေသနတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းသည် သုတေသနမှ ရရှိလာသော တွေ့ရှိချက်များကို ပိုမိုနားလည်ရန် အထောက်အကူပြုနိုင်သည်။

မူရင်းစာအုပ်တွင် အဓိက ချဉ်းကပ်နည်း (၂) မျိုးကို ဖော်ပြထားသည်။

၁။ အချက်အလက်မှ သဘောတရားသို့ ချဉ်းကပ်ခြင်း

(Inductive Approach)

စုဆောင်းရရှိသော အချက်အလက်များကို လေ့လာခွဲခြမ်းပြီး ထိုအချက်အလက်များမှ သဘောတရားများ သို့မဟုတ် ရှင်းလင်းချက်များကို ဖော်ထုတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

အတိုချုံးဆိုလျှင်—

> **Data → Patterns → Concepts/Theory**

၂။ သီအိုရီမှ အချက်အလက်သို့ ချဉ်းကပ်ခြင်း

(Deductive Approach)

ရှိပြီးသား သဘောတရားများ သို့မဟုတ် သီအိုရီများကို အခြေခံ၍ သက်ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို စုဆောင်းလေ့လာခြင်း ဖြစ်သည်။

အတိုချုံးဆိုလျှင်—

> **Existing Theory/Concept → Data Collection and Examination**

ထို့ကြောင့် သုတေသီသည် မိမိ၏ သုတေသနရည်ရွယ်ချက်နှင့် ကိုက်ညီသည့် ချဉ်းကပ်နည်းကို ရွေးချယ်အသုံးပြုရမည်။

ရွေးချယ်မှု (၆)

လေ့လာမှုတွေ့ရှိချက်များ၏ သယဘောယျဖြစ်နိုင်မှု သို့မဟုတ် လွှဲပြောင်းအသုံးချနိုင်မှုကို စဉ်းစားမည်လား

(Being Concerned with the Generalizability or Transferability of a Study's Findings or Not)

သုတေသနတွေ့ရှိချက်များကို လေ့လာခဲ့သော အခြေအနေတစ်ခုတည်းတွင်သာ အသုံးချမည်လား၊ အခြားအခြေအနေများနှင့် ဆက်စပ်စဉ်းစားနိုင်မည်လားဆိုသည်မှာ အရေးကြီးသော ရွေးချယ်မှုတစ်ခု ဖြစ်သည်။

သယဘောယျဖြစ်နိုင်မှု

(Generalizability)

လေ့လာမှုမှ ရရှိသော တွေ့ရှိချက်များသည် အခြားအခြေအနေများတွင်လည်း သက်ဆိုင်နိုင်ခြင်း သို့မဟုတ် အသုံးချနိုင်ခြင်းကို ရည်ညွှန်းသည်။

ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာမှုဆိုင်ရာ သယဘောယျဖြစ်နိုင်မှု

(Analytic Generalization)

သုတေသနတွေ့ရှိချက်များကို သီအိုရီ သို့မဟုတ် သဘောတရားများနှင့် ချိတ်ဆက်၍ အခြားအခြေအနေများအတွက် ဆင်ခြင်သုံးသပ်နိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

လွှဲပြောင်းအသုံးချနိုင်မှု

(Transferability)

လေ့လာမှုမှ ရရှိသော တွေ့ရှိချက်များသည် အခြားအခြေအနေတစ်ခုတွင်လည်း အသုံးချနိုင်ခြင်း သို့မဟုတ် သက်ဆိုင်နိုင်ခြေရှိခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ထို့ကြောင့် သုတေသီသည် မိမိ၏ လေ့လာမှုရလဒ်များကို မည်သည့်အတိုင်းအတာအထိ အခြားအခြေအနေများနှင့် ဆက်စပ်စဉ်းစားနိုင်မည်ဆိုသည်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားနိုင်သည်။

ရွေးချယ်မှု (၇)

သုတေသနပရိုတိုကောကို ကြိုတင်ပြင်ဆင်မည်လား

(Preparing a Research Protocol or Not)

သုတေသနပရိုတိုကော (Research Protocol) ဆိုသည်မှာ သုတေသနပြုလုပ်ရာတွင် လိုက်နာဆောင်ရွက်မည့် လမ်းညွှန်ချက်များနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို စနစ်တကျ ဖော်ပြထားသော မူဘောင်တစ်ခု ဖြစ်သည်။

ပရိုတိုကောသည် စစ်တမ်းမေးခွန်းလွှာကဲ့သို့ တိတိကျကျ ပုံသေသတ်မှတ်ထားသည့် စာရွက်စာတမ်းတစ်ခုသာ မဟုတ်ဘဲ၊ သုတေသန၏ လုပ်ငန်းစဉ်တစ်လျှောက် လိုက်နာရမည့် အခြေခံမူဘောင်အဖြစ် အသုံးပြုနိုင်သည်။

Research Protocol ၏ အကျိုးကျေးဇူးများ

- သုတေသန၏ ဦးတည်ချက်ကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ခြင်း။
- အချက်အလက်များကို စနစ်တကျ စုဆောင်းနိုင်ခြင်း။
- သုတေသနလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် တွေ့ရှိချက်များကို စနစ်တကျ အတည်ပြုသုံးသပ်နိုင်ခြင်း။

သို့သော် အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသန၏ ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ် သဘောသဘာဝကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လိုအပ်သည်။

ရွေးချယ်မှု (၈)

ပါဝင်သူများ၏ တုံ့ပြန်ချက်ကို ရယူရန် အစောပိုင်းအဆင့်တွင် စီစဉ်မည်လား

(Planning at an Early Stage to Obtain Participant Feedback or Not)

သုတေသနမှ ရရှိလာသော တွေ့ရှိချက်များ သို့မဟုတ် အနက်ဖွင့်ဆိုချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ ပါဝင်သူများ၏ တုံ့ပြန်ချက်ကို ရယူခြင်းသည် သုတေသန၏ တိကျမှုနှင့် ယုံကြည်စိတ်ချရမှုကို အားကောင်းစေရန် အထောက်အကူပြုနိုင်သည်။

Participant Feedback ရယူခြင်း၏ အကျိုးကျေးဇူးများမှာ—

၁။ အချက်အလက်များ၏ တိကျမှုကို အတည်ပြုနိုင်ခြင်း

သုတေသီက နားလည်ပြီး အနက်ဖွင့်ဆိုထားသော အချက်များသည် ပါဝင်သူများ၏ အတွေ့အကြုံနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိ၊ မရှိကို ပြန်လည်သုံးသပ်နိုင်သည်။

၂။ ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်နိုင်ခြင်း

ပါဝင်သူများ၏ အသံနှင့် အမြင်ကို လေးစားပြီး တုံ့ပြန်ချက်ရယူခြင်းဖြင့် သုတေသီနှင့် ပါဝင်သူများအကြား ယုံကြည်မှုကို တည်ဆောက်နိုင်သည်။

၃။ သုတေသနတွေ့ရှိချက်များကို ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် ပြင်ဆင်နိုင်ခြင်း

ပါဝင်သူများ၏ တုံ့ပြန်ချက်မှတစ်ဆင့် မမှန်ကန်သော အနက်ဖွင့်ဆိုချက်များ သို့မဟုတ် မပြည့်စုံသောအချက်များကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်နိုင်သည်။

အခန်း (၄) — အဓိကမှတ်သားရန်အချက်များ

၁။ Qualitative Research Design သည် ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်ရှိနိုင်သည်။

သုတေသနဒီဇိုင်းကို အစကတည်းက အသေးစိတ်သတ်မှတ်နိုင်သော်လည်း၊ ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုမှ ရရှိလာသော အချက်အလက်များအပေါ် မူတည်၍ ပြန်လည်ပြင်ဆင်နိုင်သည်။

၂။ Credibility ကို အားကောင်းစေရန် နည်းလမ်းများရှိသည်။

အထူးသဖြင့်—

- Trustworthiness
- Triangulation
- Validity
- Rival Thinking

တို့ကို အသုံးပြုနိုင်သည်။

၃။ Data Collection Units နှင့် Sampling သည် အရေးကြီးသည်။

သုတေသီသည်—

- မည်သည့်အရာကို လေ့လာမည်နည်း။
- မည်သူများထံမှ အချက်အလက်ရယူမည်နည်း။
- မည်သည့်နမူနာကောက်ယူနည်းကို အသုံးပြုမည်နည်း။

တို့ကို စဉ်းစားရမည်။

၄။ Concepts နှင့် Theories ကို အသုံးပြုနိုင်သည်။

အချက်အလက်များမှ သဘောတရားကို ဖော်ထုတ်သော **Inductive Approach** သို့မဟုတ် ရှိပြီးသားသီအိုရီကို အခြေခံသော **Deductive Approach** ကို အသုံးပြုနိုင်သည်။

၅။ တွေ့ရှိချက်များ၏ အသုံးချနိုင်မှုကို စဉ်းစားနိုင်သည်။

Generalizability, **Analytic Generalization** နှင့် **Transferability** တို့သည် သုတေသနတွေ့ရှိချက်များကို အခြားအခြေအနေများနှင့် ဆက်စပ်စဉ်းစားရာတွင် အရေးပါသည်။

၆။ Research Protocol နှင့် Participant Feedback ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားနိုင်သည်။

Research Protocol သည် သုတေသနလုပ်ငန်းစဉ်ကို စနစ်တကျ ဆောင်ရွက်ရန် အထောက်အကူပြုပြီး၊ Participant Feedback သည် တွေ့ရှိချက်များ၏ တိကျမှုကို ပိုမိုကောင်းမွန်စေနိုင်သည်။

အခန်း (၅)

ကွင်းဆင်းလေ့လာခြင်း

(Doing Fieldwork)

အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနတွင် **ကွင်းဆင်းလေ့လာခြင်း (Fieldwork)** သည် အလွန်အရေးကြီးသော လက်တွေ့လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခု ဖြစ်သည်။

ကွင်းဆင်းလေ့လာခြင်းဆိုသည်မှာ သဘာဝလက်တွေ့ဘဝအခြေအနေများ (**Real-World Settings**) တွင် လူများ၏ နေ့စဉ်ဘဝ၊ အပြုအမူများ၊ ဆက်ဆံရေးများနှင့် ဖြစ်စဉ်များကို လေ့လာခြင်း ဖြစ်သည်။

၅.၁ ကွင်းဆင်းလေ့လာခြင်းအကြောင်း စဉ်းစားခြင်း

(Thinking about Doing Fieldwork)

ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုကို စတင်မလုပ်ဆောင်မီ သုတေသီသည် လေ့လာမည့်နေရာနှင့် လေ့လာမည့်အခြေအနေများကို ကြိုတင်စဉ်းစားထားရမည်။

ကွင်းဆင်းလေ့လာခြင်း၏ အဓိကလက္ခဏာများမှာ—

- လက်တွေ့ဘဝနေရာများတွင် သုတေသနပြုလုပ်ခြင်း။
- လူများနှင့် ဆက်ဆံရေးတည်ဆောက်ခြင်း။
- မမျှော်လင့်ထားသော ဖြစ်ရပ်များကို ရင်ဆိုင်ရနိုင်ခြင်း။
- အခြေအနေနှင့်အညီ ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ် ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း။

ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်း

ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုမစတင်မီ—

- လေ့လာမည့်နေရာအကြောင်း ကြိုတင်လေ့လာခြင်း။
- လိုအပ်သော ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာ ခွင့်ပြုချက်များ ရယူခြင်း။
- ပါဝင်သူများနှင့် ဆက်သွယ်ရန် စီစဉ်ခြင်း။

တို့ကို ဆောင်ရွက်ထားသင့်သည်။

၅.၂ ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုနေရာတွင် အလုပ်လုပ်ခြင်း

(Working in the Field)

ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုနေရာသည် ပုံစံတစ်မျိုးတည်း မဟုတ်ပါ။ မူရင်းစာအုပ်တွင် အောက်ပါ ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုနေရာများကို ဥပမာအဖြစ် ဖော်ပြထားသည်။

၁။ သေးငယ်သော လူအုပ်စုများ

ဥပမာ—

- အဖွဲ့များ
- အလုပ်အဖွဲ့များ
- သီးခြားလူမှုအုပ်စုများ

၂။ တူညီသော ပထဝီဝင်နေရာတွင် နေထိုင်သူများ

ဥပမာ—

- ရပ်ကွက်တစ်ခု
- ကျေးရွာတစ်ခု
- ဒေသတစ်ခု

၃။ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ နေရာများ

ဥပမာ—

- ကျောင်းများ
- ဆေးခန်းများ
- အဖွဲ့အစည်းများ

၄။ တိုက်ရိုက်ဆက်စပ်မှုမရှိသော လူအုပ်စုများ

ဥပမာ—

တူညီသော ကျန်းမာရေးပြဿနာရှိသူများကဲ့သို့ လူတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး တိုက်ရိုက်ဆက်စပ်မှုမရှိသော်လည်း တူညီသောလက္ခဏာတစ်ခုရှိသည့် လူအုပ်စုများ။

ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုကာလသည် လေ့လာမှု၏ သဘောသဘာဝပေါ်မူတည်၍ **ရက်အနည်းငယ်မှ နှစ်များအထိ** ကြာမြင့်နိုင်သည်။

၅.၃ ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုနေရာသို့ ဝင်ရောက်ခွင့်ရယူခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းခြင်း

(Gaining and Maintaining Access to the Field)

ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုနေရာသို့ ဝင်ရောက်ခွင့်ရရှိခြင်းသည် တစ်ကြိမ်တည်းပြီးဆုံးသွားသော ဖြစ်ရပ်မဟုတ်ဘဲ **ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းရသော လုပ်ငန်းစဉ်** ဖြစ်သည်။

အဓိကအဆင့်များမှာ—

၁။ တံခါးစောင့်ကို ရှာဖွေခြင်း

(Finding a Gatekeeper)

လေ့လာမည့်နေရာသို့ ဝင်ရောက်ခွင့်ပေးနိုင်သော သို့မဟုတ် သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူကို ရှာဖွေပြီး ဆက်သွယ်ရမည်။

၂။ ယုံကြည်မှု တည်ဆောက်ခြင်း

လေ့လာမည့်နေရာရှိ လူများနှင့် ကောင်းမွန်သော ဆက်ဆံရေးတည်ဆောက်ရမည်။

၃။ မိမိ၏ အခန်းကဏ္ဍကို ရှင်းလင်းခြင်း

သုတေသီသည်—

- မည်သူဖြစ်သည်။
- ဘာကြောင့် လာရောက်လေ့လာသည်။
- မည်သည့်အချက်အလက်များကို လေ့လာမည်။

ဆိုသည်တို့ကို ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြသင့်သည်။

၄။ ဆက်ဆံရေးကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းခြင်း

ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုကာလတစ်လျှောက်လုံး သင့်လျော်သော ဆက်ဆံရေးကို ထိန်းသိမ်းရမည်။

၅.၄ ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုဆက်ဆံရေးကို ပြုစုပျိုးထောင်ခြင်း

(Nurturing Field Relationships)

ကွင်းဆင်းသုတေသနတွင် လူများနှင့် ကောင်းမွန်သော ဆက်ဆံရေးရှိခြင်းသည် အရေးကြီးသည်။

မူရင်းစာအုပ်တွင် ဆက်ဆံရေးကောင်းမွန်စေရန် အောက်ပါအချက်များကို ဖော်ပြထားသည်။

၁။ မိမိကိုယ်ကို စစ်မှန်စွာ ဖော်ပြခြင်း

(Authentic Self)

သုတေသီအနေဖြင့် မိမိကိုယ်ကို ရိုးသားစွာ၊ စစ်မှန်စွာ ဖော်ပြရမည်။

၂။ လေးစားမှုရှိခြင်း

(Respect)

ပါဝင်သူများ၏ အမြင်၊ အတွေ့အကြုံနှင့် ဂုဏ်သိက္ခာကို လေးစားစွာ ဆက်ဆံရမည်။

၃။ သင့်လျော်သော အကူအညီပေးခြင်း

(Doing Favors)

သင့်လျော်သော သေးငယ်သည့်အကူအညီများပေးခြင်းသည် ကောင်းမွန်သော ဆက်ဆံရေးတည်ဆောက်ရာတွင် အထောက်အကူပြုနိုင်သည်။

၄။ မမျှော်လင့်ထားသော ဖြစ်ရပ်များကို ရင်ဆိုင်နိုင်ခြင်း

(Coping with Unexpected Events)

ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုတွင် မမျှော်လင့်ထားသော အခြေအနေများ ပေါ်ပေါက်နိုင်သဖြင့် သုတေသီသည် အခြေအနေနှင့်အညီ ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ် ဆောင်ရွက်နိုင်ရမည်။

၅.၅ ပါဝင်သူ–လေ့လာသူအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခြင်း

(Doing Participant-Observation)

ပါဝင်သူ–လေ့လာသူ (Participant-Observer) ဆိုသည်မှာ သုတေသီသည် လေ့လာမည့်နေရာ သို့မဟုတ် လှုပ်ရှားမှုများတွင် အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ပါဝင်နေစဉ် တစ်ချိန်တည်းတွင် ဖြစ်ပျက်နေသော အခြေအနေများကို လေ့လာမှတ်တမ်းတင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

သုတေသီတွင် အခန်းကဏ္ဍနှစ်မျိုးရှိနိုင်သည်။

ပါဝင်သူ

(Participant)

လေ့လာမည့်နေရာရှိ လှုပ်ရှားမှုများတွင် ပါဝင်သည်။

လေ့လာသူ

(Observer)

ဖြစ်ပေါ်နေသော အပြုအမူများ၊ အဖြစ်အပျက်များနှင့် ဆက်ဆံရေးများကို လေ့လာမှတ်တမ်းတင်သည်။

သုတေသီကိုယ်တိုင်သည် အဓိကကိရိယာ

(Researcher as Instrument)

အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနတွင် သုတေသီကိုယ်တိုင်သည် အချက်အလက်များကို—

- စုဆောင်းခြင်း
- နားထောင်ခြင်း
- လေ့လာခြင်း
- အနက်ဖွင့်ဆိုခြင်း

တို့တွင် အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်သဖြင့် **အဓိကသုတေသနကိရိယာ** အဖြစ် မှတ်ယူနိုင်သည်။

အခန်း (၅)

ကွင်းဆင်းလေ့လာခြင်း

(Doing Fieldwork) — ဆက်လက်

၅.၆ ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုနေရာများသို့ သွားရောက်ခြင်း

(Making Site Visits)

ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုနေရာသို့ သွားရောက်လေ့လာခြင်း (**Site Visit**) သည် အချိန်ကာလရှည်ကြာစွာ ကွင်းဆင်းလေ့လာခြင်းနှင့် မတူဘဲ အချိန်တိုအတွင်း သတ်မှတ်ထားသောနေရာများကို လေ့လာရန် အသုံးပြုနိုင်သည့် နည်းလမ်းတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။

Site Visit ၏ အဓိကလက္ခဏာများမှာ—

- ရက်အနည်းငယ်သာ ကြာမြင့်နိုင်ခြင်း။
- သုတေသီအများအပြား ပါဝင်နိုင်ခြင်း။
- ကြိုတင်သတ်မှတ်ထားသော အချိန်ဇယားအတိုင်း ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း။
- လေ့လာမည့်နေရာများစွာကို အချိန်တိုအတွင်း သွားရောက်လေ့လာနိုင်ခြင်း။

ထို့ကြောင့် လေ့လာမှု၏ ရည်ရွယ်ချက်နှင့် လိုအပ်ချက်ပေါ်မူတည်၍ ရေရှည် Fieldwork သို့မဟုတ် Site Visit ကို သင့်လျော်သလို ရွေးချယ်နိုင်သည်။

အခန်း (၅) — အဓိကမှတ်သားရန်အချက်များ

၁။ Fieldwork သည် လက်တွေ့ဘဝအခြေအနေများတွင် ဆောင်ရွက်သော Qualitative Research ၏ အရေးကြီးသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။

၂။ Fieldwork မစတင်မီ လေ့လာမည့်နေရာ၊ ပါဝင်သူများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ခွင့်ပြုချက်များကို ကြိုတင်စီစဉ်ထားသင့်သည်။

၃။ Field Access ရရှိခြင်းသည် တစ်ကြိမ်တည်းပြီးဆုံးသော လုပ်ငန်းမဟုတ်ဘဲ ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းရသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်သည်။

၄။ Participant-Observation တွင် သုတေသီသည် **Participant** နှင့် **Observer** နှစ်မျိုးစလုံးအဖြစ် ဆောင်ရွက်သည်။

၅။ သုတေသီကိုယ်တိုင်သည် Qualitative Research တွင် အရေးကြီးသော **Research Instrument** ဖြစ်သည်။

၆။ Site Visit သည် အချိန်တိုအတွင်း နေရာများစွာကို လေ့လာနိုင်စေသည့် လက်တွေ့ကျသော နည်းလမ်းတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။

အခန်း (၆)

အချက်အလက်စုဆောင်းခြင်းနည်းလမ်းများ

(Data Collection Methods)

အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနတွင် အချက်အလက်များကို မည်သို့စုဆောင်းမည်ဆိုသည်မှာ သုတေသန၏ အရည်အသွေးနှင့် ယုံကြည်စိတ်ချရမှုအပေါ် တိုက်ရိုက်သက်ရောက်သည်။

မူရင်းစာအုပ်တွင် အဓိက **Data Collection Methods (၄) မျိုး** ကို ဖော်ပြထားသည်။

1. **Interviewing — တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း**
2. **Observing — လေ့လာကြည့်ရှုခြင်း**
3. **Collecting and Examining — စုဆောင်းခြင်းနှင့် စစ်ဆေးခြင်း**
4. **Feelings — ခံစားချက်များ**

၆.၁ အချက်အလက်ဆိုတာ ဘာလဲ

(What Are Data?)

အချက်အလက် (Data) ဆိုသည်မှာ လေ့လာမှု၊ တွေ့ကြုံမှု၊ စမ်းသပ်မှု သို့မဟုတ် အခြားနည်းလမ်းများမှ ရရှိပြီး မှတ်တမ်းတင်ထားသော အချက်အလက်များ ဖြစ်သည်။

Qualitative Research တွင် သုတေသီသည် အချက်အလက်များကို စုဆောင်းပြီးနောက် မိမိ၏ သုတေသနအမြင်နှင့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုမှုများအပေါ် အခြေခံ၍ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာရသည်။

ထို့ကြောင့် Data သည် ရိုးရိုးအချက်အလက်စုစည်းမှုသာမဟုတ်ဘဲ နောက်ပိုင်း Analysis အတွက် အခြေခံအရင်းအမြစ် ဖြစ်သည်။

၆.၂ အချက်အလက်စုဆောင်းခြင်းနည်းလမ်း (၄) မျိုး

၆.၃ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း

(Interviewing)

တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းသည် Qualitative Research တွင် အသုံးအများဆုံး Data Collection Method များထဲမှ တစ်ခု ဖြစ်သည်။

တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း အမျိုးအစားများ

၁။ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ထားသော တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း

(Structured Interview)

ကြိုတင်သတ်မှတ်ထားသော မေးခွန်းများကို သတ်မှတ်ထားသည့် အစီအစဉ်အတိုင်း မေးမြန်းခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤနည်းလမ်းတွင် ပါဝင်သူများအား မေးခွန်းများကို တူညီသောပုံစံဖြင့် မေးမြန်းနိုင်သည်။

၂။ အရည်အသွေးဆိုင်ရာ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း

(Qualitative Interview)

စကားပြောဆိုသည့်ပုံစံနှင့် ဆင်တူပြီး မေးခွန်းများကို အခြေအနေအလိုက် ပြောင်းလဲမေးမြန်းနိုင်သည်။

၎င်း၏ အဓိကလက္ခဏာများမှာ—

- Conversational Mode
- Open-Ended Questions
- ပါဝင်သူ၏ ကိုယ်ပိုင်စကားလုံးများကို အလေးထားခြင်း
- မေးခွန်းများကို လိုအပ်သလို ပြောင်းလဲနိုင်ခြင်း

တို့ ဖြစ်သည်။

၃။ အုပ်စုလိုက် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း

(Focus Group Interviewing)

လူအုပ်စုတစ်စုကို စုစည်းပြီး အကြောင်းအရာတစ်ခုအပေါ် ဆွေးနွေးစေခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤနည်းလမ်းတွင် တစ်ဦးချင်း၏ အမြင်သာမက အုပ်စုအတွင်း အမြင်များ မည်သို့ အပြန်အလှန်သက်ရောက်သည်ကိုလည်း လေ့လာနိုင်သည်။

၆.၄ လေ့လာကြည့်ရှုခြင်း

(Observing)

Observation ဆိုသည်မှာ သုတေသီကိုယ်တိုင် မျက်မြင်တွေ့ရှိရသော အပြုအမူများ၊ ဖြစ်ရပ်များနှင့် အခြေအနေများကို စနစ်တကျ လေ့လာမှတ်တမ်းတင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

Observation ပြုလုပ်ရာတွင်—

- မည်သည့်အချိန်တွင် လေ့လာမည်နည်း။
- မည်သည့်နေရာတွင် လေ့လာမည်နည်း။
- မည်သည့်အရာများကို အာရုံစိုက်မည်နည်း။

တို့ကို ကြိုတင်စဉ်းစားရမည်။

Unobtrusive Measures

အချို့သော အခြေအနေများတွင် သုတေသီ၏ ရှိနေမှုကြောင့် ပါဝင်သူများ၏ အပြုအမူများ မပြောင်းလဲစေရန် သွယ်ဝိုက်သော တိုင်းတာနည်းများကို အသုံးပြုနိုင်သည်။

Triangulation

Observation မှ ရရှိသော အချက်အလက်များကို အခြားအရင်းအမြစ်များမှ ရရှိသော အချက်အလက်များနှင့် နှိုင်းယှဉ်စစ်ဆေးနိုင်သည်။

၆.၅ စုဆောင်းခြင်းနှင့် စစ်ဆေးခြင်း

(Collecting and Examining)

Qualitative Research တွင် စာရွက်စာတမ်းများ၊ ပစ္စည်းများ၊ မှတ်တမ်းများနှင့် အခြားသက်သေအထောက်အထားများကို စုဆောင်းပြီး စစ်ဆေးလေ့လာနိုင်သည်။

ဥပမာ—

- စာရွက်စာတမ်းများ
- ပစ္စည်းများ
- မှတ်တမ်းများ
- ဗီဒီယိုများ

စသည်တို့ ဖြစ်နိုင်သည်။

ဤအရင်းအမြစ်များကို Interview နှင့် Observation မှ ရရှိသော အချက်အလက်များနှင့် ပေါင်းစပ်အသုံးပြုခြင်းဖြင့် သုတေသနအကြောင်းအရာကို ပိုမိုပြည့်စုံစွာ နားလည်နိုင်သည်။

၆.၆ ခံစားချက်များ

(Feelings)

ခံစားချက်များ (Feelings) သည် Qualitative Research တွင် လျစ်လျူမရှုသင့်သော အချက်အလက်အမျိုးအစားတစ်ခု ဖြစ်သည်။

မူရင်းစာအုပ်တွင် ခံစားချက်များကို အဓိကအားဖြင့် အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားသည်။

၁။ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ခံစားချက်များ

ဥပမာ—

- ပူခြင်း
- အေးခြင်း
- ဆူညံခြင်း

စသည်တို့ ဖြစ်သည်။

၂။ လူများအကြောင်း ခံစားချက်များ

လူတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ဆက်ဆံမှု၊ အပြုအမူနှင့် ပတ်သက်၍ သုတေသီ၏ ခံစားချက်များ ဖြစ်သည်။

၃။ ကိုယ်ပိုင်ခံစားချက်များ

(Intuitions)

အခြေအနေတစ်ခုအပေါ် သုတေသီ၏ ကိုယ်ပိုင်အတွင်းခံစားချက် သို့မဟုတ် Intuition ဖြစ်သည်။

၆.၇ အချက်အလက်စုဆောင်းနည်းအားလုံးအတွက် သင့်လျော်သော လက်တွေ့လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ

(Desirable Practices Pertinent to All Modes of Data Collection)

အချက်အလက်စုဆောင်းသည့် နည်းလမ်း မည်သည့်နည်းလမ်းကို အသုံးပြုသည်ဖြစ်စေ အောက်ပါအလေ့အကျင့်များသည် အရေးကြီးသည်။

၁။ နားထောင်တတ်ခြင်း

(Being a Good Listener)

ပါဝင်သူ၏ စကားလုံးများသာမက အသံနေအသံထား၊ ကိုယ်ဟန်အမူအရာများကိုပါ အာရုံစိုက်ရမည်။

၂။ စူးစမ်းလိုစိတ်ရှိခြင်း

(Being Inquisitive)

ရရှိလာသော အချက်အလက်များကို ပိုမိုနက်ရှိုင်းစွာ နားလည်ရန် သင့်လျော်သော မေးခွန်းများကို ဆက်လက်မေးမြန်းရမည်။

၃။ အချိန်ကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း

(Managing Time)

ပါဝင်သူများ၏ အချိန်ကို လေးစားရမည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင် မိမိ၏ သုတေသနအချိန်ကိုလည်း ထိရောက်စွာ စီမံရမည်။

၄။ သက်သေအထောက်အထား အမျိုးအစားများကို ခွဲခြားခြင်း

(Distinguishing Types of Evidence)

ကိုယ်တိုင်တွေ့မြင်ခဲ့သော အချက်၊ အခြားသူက ပြောပြသောအချက်နှင့် ဆင်ခြင်သုံးသပ်၍ ရရှိသောအချက်တို့ကို ရောထွေးမထားဘဲ ခွဲခြားမှတ်တမ်းတင်ရမည်။

၅။ သက်သေအထောက်အထားများကို Triangulation ပြုလုပ်ခြင်း

အရင်းအမြစ်မျိုးစုံမှ ရရှိသော အချက်အလက်များကို နှိုင်းယှဉ်စစ်ဆေးရမည်။

အခန်း (၆) — အဓိကမှတ်သားရန်အချက်များ

၁။ Qualitative Research တွင် Data Collection Methods အဓိက (၄) မျိုး ရှိသည်။

၂။ Interview သည် အသုံးများသော နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး Structured Interview၊ Qualitative Interview နှင့် Focus Group Interviewing စသည်တို့ ပါဝင်သည်။

၃။ Observation သည် သုတေသီကိုယ်တိုင် မျက်မြင်တွေ့ရှိသော အချက်အလက်များကို စုဆောင်းခြင်း ဖြစ်သည်။

၄။ စာရွက်စာတမ်း၊ ပစ္စည်းနှင့် ဗီဒီယိုကဲ့သို့ အခြားအရင်းအမြစ်များကိုလည်း စုဆောင်း၍ စစ်ဆေးနိုင်သည်။

၅။ Feelings နှင့် Intuitions များသည်လည်း Qualitative Research တွင် အရေးပါသော အချက်အလက်များ ဖြစ်နိုင်သည်။

၆။ နားထောင်တတ်ခြင်း၊ စူးစမ်းလိုစိတ်ရှိခြင်း၊ အချိန်စီမံခန့်ခွဲခြင်းနှင့် Triangulation ပြုလုပ်ခြင်းတို့သည် Data Collection အားလုံးတွင် အရေးကြီးသည်။

အခန်း (၇)

အချက်အလက်များကို မှတ်တမ်းတင်ခြင်း

(Recording Data)

Qualitative Research တွင် အချက်အလက်များကို မည်သို့ မှတ်တမ်းတင်ထားသည်ဆိုသည်မှာ နောက်ပိုင်း Analysis ပြုလုပ်ရာတွင် အလွန်အရေးကြီးသည်။

သုတေသီသည် အချက်အလက်များကို စုဆောင်းရုံသာမက **ပြန်လည်အသုံးပြုနိုင်ပြီး စစ်ဆေးနိုင်သည့် ပုံစံဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ထားရမည်**။

၇.၁ ဘာကို မှတ်တမ်းတင်ရမည်နည်း

(What to Record)

၁။ အရာအားလုံးကို မှတ်တမ်းတင်ရန် ကြိုးစားခြင်းနှင့် အလွန်ရွေးချယ်မှတ်တမ်းတင်ခြင်းအကြား မျှတမှုရှိစေရန်

အချက်အလက်အများအပြား ရရှိသည့်အခါ အရာအားလုံးကို မှတ်တမ်းတင်ရန် ကြိုးစားလွန်းခြင်း သို့မဟုတ် အချက်အလက်အနည်းငယ်သာ ရွေးချယ်မှတ်တမ်းတင်ခြင်း နှစ်မျိုးစလုံးကို ရှောင်ရှားသင့်သည်။

၂။ လုပ်ဆောင်ချက်များကို မီးမောင်းထိုးဖော်ပြခြင်း

(Highlighting Actions)

ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုအတွင်း ဖြစ်ပေါ်နေသော အရေးကြီးသည့် လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် ဖြစ်ရပ်များကို အာရုံစိုက်မှတ်တမ်းတင်ရမည်။

၃။ စကားလုံးများကို မူရင်းအတိုင်း မှတ်တမ်းတင်ခြင်း

(Capturing Words Verbatim)

ပါဝင်သူများ၏ အရေးကြီးသော စကားများကို ဖြစ်နိုင်သမျှ မူရင်းအတိုင်း မှတ်တမ်းတင်သင့်သည်။

၄။ သုတေသနမေးခွန်းများကို မမေ့ရန်

မှတ်တမ်းတင်နေသည့် အချက်အလက်များသည် မိမိ၏ Research Questions နှင့် ဆက်စပ်နေကြောင်း အမြဲသတိပြုရမည်။

၇.၂ ကွင်းဆင်းလေ့လာမှု ပြုလုပ်ချိန်တွင် မှတ်စုရေးသားခြင်း

(Note-Taking Practices When Doing Fieldwork)

Fieldwork ပြုလုပ်နေစဉ် မှတ်စုရေးသားခြင်းသည် သုတေသီ၏ အရေးကြီးသော ကျွမ်းကျင်မှုတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။

အကြံပြုချက်များ

၁။ ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားခြင်း

မှတ်စုရေးရန် လိုအပ်သော ကိရိယာများကို အမြဲအဆင်သင့်ထားရမည်။

၂။ မှတ်စုများကို စနစ်တကျ ပြုလုပ်ခြင်း

နေ့စွဲ၊ အချိန်နှင့် စာမျက်နှာနံပါတ် စသည်တို့ကို ထည့်သွင်းထားသင့်သည်။

၃။ ကိုယ်ပိုင် အတိုကောက်စနစ် ဖန်တီးခြင်း

Fieldwork အတွင်း မြန်မြန်ဆန်ဆန် မှတ်တမ်းတင်နိုင်ရန် ကိုယ်ပိုင်အတိုကောက်များကို အသုံးပြုနိုင်သည်။

၄။ ပုံများနှင့် ပုံကြမ်းများ ရေးဆွဲခြင်း

နေရာ၏ ဖွဲ့စည်းပုံ၊ လူများ၏ နေရာယူပုံနှင့် ဆက်ဆံရေးများကို ပုံကြမ်းဖြင့် မှတ်တမ်းတင်နိုင်သည်။

၇.၃ ကွင်းဆင်းမှတ်စုများကို ပိုမိုပြည့်စုံသော မှတ်စုများအဖြစ် ပြောင်းလဲခြင်း

(Converting Field Notes into Fuller Notes)

Fieldwork အတွင်း ရေးသားထားသော မှတ်စုများသည် အတိုချုံးဖြစ်နိုင်သောကြောင့် လေ့လာမှု ပြီးဆုံးပြီးနောက် မကြာမီ ပြန်လည်ချဲ့ထွင်ရေးသားသင့်သည်။

အဓိကအဆင့်များ

၁။ အမြန်ဆုံး ပြောင်းလဲခြင်း

(Converting Quickly)

Fieldwork ပြီးပြီးချင်း မှတ်စုများကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ပြီး ပြည့်စုံအောင် ရေးသားသင့်သည်။

၂။ အနည်းဆုံးလိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်စွက်ခြင်း

(Minimum Requirement)

နောက်ပိုင်းတွင် မိမိကိုယ်တိုင် ပြန်ဖတ်သည့်အခါ နားလည်နိုင်စေရန် မရှင်းလင်းသော အတိုကောက်များနှင့် စကားလုံးများကို ရှင်းလင်းအောင် ပြန်ရေးရမည်။

၃။ မှတ်စုများကို မြှင့်တင်ခြင်း

(Enhancing Notes)

သုတေသီ၏ ထင်မြင်ချက်များ၊ သုံးသပ်ချက်များနှင့် Fieldwork အတွင်း အသစ်ပေါ်ပေါက်လာသော အကြောင်းအရာများကို ထည့်သွင်းမှတ်တမ်းတင်နိုင်သည်။

၄။ မှတ်စုများကို အတည်ပြုခြင်း

(Verifying Notes)

မှတ်တမ်းတင်ထားသော အချက်အလက်များ၏ တိကျမှုကို ပြန်လည်စစ်ဆေးရမည်။

၇.၄ စာရေးခြင်းမှအပ အခြားနည်းလမ်းများဖြင့် အချက်အလက်များကို မှတ်တမ်းတင်ခြင်း

(Recording Data through Modes Other Than Writing)

အချက်အလက်များကို စာဖြင့်သာ မှတ်တမ်းတင်ရန် မလိုအပ်ပါ။

အခြားနည်းလမ်းများမှာ—

- အသံသွင်းခြင်း
- ဗီဒီယိုရိုက်ကူးခြင်း
- ဓာတ်ပုံရိုက်ကူးခြင်း

တို့ ဖြစ်သည်။

အဓိကလိုက်နာရမည့်အချက်များ

၁။ ခွင့်ပြုချက်ရယူခြင်း

(Obtaining Permission)

အသံသွင်းခြင်း၊ ဗီဒီယိုရိုက်ကူးခြင်းနှင့် ဓာတ်ပုံရိုက်ခြင်းမပြုမီ လိုအပ်သော ခွင့်ပြုချက်ကို ရယူရမည်။

၂။ ကိရိယာများကို ကျွမ်းကျင်စွာ အသုံးပြုခြင်း

(Mastering Devices)

အသုံးပြုမည့် Recording Devices များကို ကြိုတင်လေ့ကျင့်ထားရမည်။

၃။ မှတ်တမ်းများကို လုံခြုံစွာ ထားရှိခြင်း

(Maintaining Security)

သုတေသနမှတ်တမ်းများကို မသက်ဆိုင်သူများ မရရှိနိုင်စေရန် လုံခြုံစွာ သိမ်းဆည်းရမည်။

၄။ ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းနှင့် တည်းဖြတ်ခြင်း

(Reviewing and Editing)

ရရှိထားသော အသံ၊ ဗီဒီယိုနှင့် အခြားမှတ်တမ်းများကို ပြန်လည်စစ်ဆေးပြီး လိုအပ်သလို စနစ်တကျ ပြင်ဆင်ထားရမည်။

၇.၅ ကိုယ်ပိုင်ဂျာနယ်တစ်စောင် ထားရှိခြင်း

(Keeping a Personal Journal)

Personal Journal သည် သုတေသီ၏—

- ခံစားချက်များ
- တွေးခေါ်ပုံများ
- သုတေသနအတွေ့အကြုံများ

ကို မှတ်တမ်းတင်ရန် အသုံးဝင်သည်။

Personal Journal ၏ အကျိုးကျေးဇူးများ

1. သုတေသီ၏ Research Lens ကို ပိုမိုနားလည်စေသည်။
2. မိမိ၏ Bias များကို ဖော်ထုတ်နိုင်စေသည်။
3. သုတေသနလုပ်ငန်းစဉ်ကို ပြန်လည်သုံးသပ်နိုင်စေသည်။

အခန်း (၇) — အဓိကမှတ်သားရန်အချက်များ

၁။ Data Recording သည် Qualitative Research ၏ အရေးကြီးသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။

၂။ Field Notes များကို စနစ်တကျ ရေးသားပြီး Fieldwork ပြီးနောက် ပိုမိုပြည့်စုံသော Notes များအဖြစ် ပြောင်းလဲသင့်သည်။

၃။ ပါဝင်သူများ၏ အရေးကြီးသော စကားများကို မူရင်းအတိုင်း မှတ်တမ်းတင်ခြင်းသည် အရေးကြီးသည်။

၄။ အသံ၊ ဗီဒီယိုနှင့် ဓာတ်ပုံများကိုလည်း သင့်လျော်သော ခွင့်ပြုချက်များရယူပြီး အသုံးပြုနိုင်သည်။

၅။ Personal Journal သည် သုတေသီ၏ Research Lens နှင့် Bias များကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် အထောက်အကူပြုသည်။

အခန်း (၈)

အရည်အသွေးဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း (၁)

စုစည်းခြင်း၊ ခွဲထုတ်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်စုစည်းခြင်း

(Analyzing Qualitative Data I: Compiling, Disassembling, and Reassembling)

Qualitative Data Analysis ၏ ပထမအဆင့်တွင် အချက်အလက်များကို စနစ်တကျ စုစည်းခြင်း၊ အဓိပ္ပာယ်ရှိသော အပိုင်းများအဖြစ် ခွဲထုတ်ခြင်းနှင့် ထိုအပိုင်းများကို ပြန်လည်စုစည်း၍ ပုံစံများကို ရှာဖွေခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်သည်။

မူရင်းစာအုပ်တွင် Analysis Process ကို အဓိက **အဆင့် (၅) ဆင့်** ဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။

1. **Compiling — စုစည်းခြင်း**
2. **Disassembling — ခွဲထုတ်ခြင်း**
3. **Reassembling — ပြန်လည်စုစည်းခြင်း**
4. **Interpreting — အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း**
5. **Concluding — သုံးသပ်ချက်ချုပ်ခြင်း**

၈.၁ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း အဆင့် (၅) ဆင့်၏ ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

အဆင့် (၁) — စုစည်းခြင်း

(Compiling)

ရရှိထားသော Data အားလုံးကို စနစ်တကျ စုစည်းထားခြင်း ဖြစ်သည်။

အဆင့် (၂) — ခွဲထုတ်ခြင်း

(Disassembling)

အချက်အလက်များကို သေးငယ်ပြီး အဓိပ္ပာယ်ရှိသော အပိုင်းများအဖြစ် ခွဲထုတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

အဆင့် (၃) — ပြန်လည်စုစည်းခြင်း

(Reassembling)

ခွဲထုတ်ထားသော အချက်အလက်များကို ဆက်စပ်မှုရှိသော ပုံစံများအတိုင်း ပြန်လည်စုစည်းခြင်း ဖြစ်သည်။

အဆင့် (၄) — အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း

(Interpreting)

ပြန်လည်စုစည်းထားသော အချက်အလက်များမှ အဓိပ္ပာယ်နှင့် သဘောတရားများကို ဖော်ထုတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

အဆင့် (၅) — သုံးသပ်ချက်ချုပ်ခြင်း

(Concluding)

သုတေသနမေးခွန်းများနှင့် ဆက်စပ်သော နောက်ဆုံးတွေ့ရှိချက်များနှင့် သုံးသပ်ချက်များကို ချမှတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

၈.၂ အချက်အလက်များကို စနစ်တကျ စုစည်းခြင်း

(Compiling an Orderly Set of Data)

ပထမအဆင့်တွင် Data များကို စနစ်တကျ စုစည်းပြီး နောက်ပိုင်း Analysis အတွက် အသင့်ပြင်ဆင်ရသည်။

အဓိကလုပ်ဆောင်ချက်များ

၁။ Data စုစည်းရာ အခြေခံစနစ်တစ်ခု ဖန်တီးခြင်း

(Creating a Database)

Field Notes နှင့် အခြား Data များကို တစ်နေရာတည်းတွင် စနစ်တကျ စုစည်းထားရမည်။

၂။ မှတ်စုများကို ပြန်လည်ဖတ်ရှုခြင်း

(Rereading)

Field Notes များကို ထပ်ခါထပ်ခါ ဖတ်ရှု၍ Data ၏ အကြောင်းအရာကို ပိုမိုနားလည်လာစေရန် ဆောင်ရွက်ရမည်။

၃။ တစ်သမတ်တည်းရှိသော ပုံစံအသုံးပြုခြင်း

(Consistent Format)

Data အားလုံးကို တူညီသော ပုံစံတစ်ခုဖြင့် စီစဉ်ထားခြင်းဖြင့် နောက်ပိုင်း Analysis ပြုလုပ်ရာတွင် ပိုမိုလွယ်ကူစေသည်။

၄။ ကွန်ပျူတာဆော့ဖ်ဝဲကို အသုံးပြုခြင်း

Data အများအပြားရှိပါက Computer-Assisted tools များကို အသုံးပြု၍ စုစည်းနိုင်သည်။

၈.၃ အချက်အလက်များကို ခွဲထုတ်ခြင်း

(Disassembling Data)

ဤအဆင့်တွင် Data များကို သေးငယ်သော အဓိပ္ပာယ်ရှိသည့် အပိုင်းများအဖြစ် ခွဲထုတ်သည်။

အဓိကနည်းလမ်းများ

၁။ Coding

Data အပိုင်းများကို သက်ဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာအလိုက် ခွဲခြားရန် Code များ သတ်မှတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

၂။ Analytic Memos

Analysis ပြုလုပ်နေစဉ် ပေါ်ပေါက်လာသော အတွေးအမြင်များ၊ သုံးသပ်ချက်များနှင့် စိတ်ကူးများကို သီးခြားမှတ်တမ်းတင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

၃။ Coding မပြုလုပ်ဘဲ ခွဲထုတ်ခြင်း

အချို့သော လေ့လာမှုများတွင် Code များ မသတ်မှတ်ဘဲ အဓိပ္ပာယ်ရှိသော အုပ်စုများအဖြစ် Data များကို ခွဲခြားနိုင်သည်။

၈.၄ အချက်အလက်များကို ပြန်လည်စုစည်းခြင်း

(Reassembling Data)

Data များကို ခွဲထုတ်ပြီးနောက် ၎င်းတို့အကြား ဆက်နွယ်မှုများနှင့် ပုံစံများကို ရှာဖွေ၍ ပြန်လည်စုစည်းသည်။

အဓိကနည်းလမ်းများ

၁။ ပုံစံများကို ရှာဖွေခြင်း

(Looking for Patterns)

Data များအတွင်း ထပ်ခါတလဲလဲ ပေါ်ပေါက်နေသော အကြောင်းအရာများနှင့် ပုံစံများကို ရှာဖွေသည်။

၂။ ဇယားများနှင့် Matrix များ အသုံးပြုခြင်း

(Using Arrays and Matrices)

Data များကို ဇယား သို့မဟုတ် Matrix ပုံစံဖြင့် စီစဉ်ခြင်းဖြင့် အုပ်စုများအကြား ဆက်နွယ်မှုကို ပိုမိုရှင်းလင်းစွာ မြင်နိုင်သည်။

၃။ အဆက်မပြတ် နှိုင်းယှဉ်ခြင်း

(Constant Comparisons)

Data အပိုင်းတစ်ခုကို အခြား Data အပိုင်းများနှင့် ထပ်ခါထပ်ခါ နှိုင်းယှဉ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

၄။ ဆန့်ကျင်ဘက်အချက်အလက်များကို ရှာဖွေခြင်း

(Negative Cases)

ယခင်တွေ့ရှိထားသော ပုံစံနှင့် မကိုက်ညီသော Data များကို ရှာဖွေခြင်း ဖြစ်သည်။

၅။ ပြိုင်ဆိုင်သော ရှင်းလင်းချက်များကို စဉ်းစားခြင်း

(Rival Thinking)

တွေ့ရှိချက်တစ်ခုအတွက် အခြားဖြစ်နိုင်သော ရှင်းလင်းချက်များကို စဉ်းစားပြီး စစ်ဆေးခြင်း ဖြစ်သည်။

၈.၅ ကွန်ပျူတာဆော့ဖ်ဝဲကို အသုံးပြုခြင်း

(Using Computer Software)

Computer-Assisted Qualitative Data Analysis Software (CAQDAS) သည် Qualitative Data များကို စုစည်းခြင်း၊ Coding ပြုလုပ်ခြင်း၊ ရှာဖွေခြင်းနှင့် ပြန်လည်စီစဉ်ခြင်းတို့တွင် အထောက်အကူပြုနိုင်သည်။

CAQDAS ၏ အကျိုးကျေးဇူးများ

- Data များကို စနစ်တကျ စုစည်းနိုင်ခြင်း။
- Code များကို လွယ်ကူစွာ စီမံနိုင်ခြင်း။
- Data အပိုင်းများကို ပြန်လည်ရှာဖွေနိုင်ခြင်း။
- Tables နှင့် Matrices များကို ဖန်တီးနိုင်ခြင်း။

သို့သော် **CAQDAS သည် သုတေသီ၏ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာမှုနှင့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုမှုကို အလိုအလျောက် ပြုလုပ်ပေးသည့် ကိရိယာမဟုတ်ပါ။** ၎င်းသည် Data Analysis ကို စနစ်တကျ လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် အထောက်အကူပြုသည့် ကိရိယာသာ ဖြစ်ပြီး နောက်ဆုံးအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုမှုနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်သည် သုတေသီ၏ တာဝန်ဖြစ်သည်။

အခန်း (၈) — အဓိကမှတ်သားရန်အချက်များ

၁။ Qualitative Data Analysis တွင် အဓိက အဆင့် (၅) ဆင့်ရှိသည်—

Compiling → Disassembling → Reassembling → Interpreting → Concluding

၂။ ပထမအဆင့်တွင် Data များကို စနစ်တကျ စုစည်းရမည်။

၃။ ဒုတိယအဆင့်တွင် Data များကို Code များ သို့မဟုတ် အဓိပ္ပာယ်ရှိသော အုပ်စုများအဖြစ် ခွဲထုတ်နိုင်သည်။

၄။ တတိယအဆင့်တွင် Patterns၊ Arrays/Matrices၊ Constant Comparisons နှင့် Negative Cases များကို အသုံးပြု၍ Data များကို ပြန်လည်စုစည်းနိုင်သည်။

၅။ CAQDAS သည် Analysis ကို အထောက်အကူပြုသော်လည်း **သုတေသီ၏ အတွေးခေါ်ခြင်း၊ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်းနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းကို အစားထိုးမပေးနိုင်ပါ။**

အခန်း (၉)

အရည်အသွေးဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း (၂)

အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်းနှင့် ကောက်ချက်ချခြင်း

(Analyzing Qualitative Data II: Interpreting and Concluding)

၉.၁ နိဒါန်း

အခန်း (၈) တွင် Qualitative Data Analysis ၏ ပထမအပိုင်းအဖြစ်—

1. **Compiling — စုစည်းခြင်း**
2. **Disassembling — ခွဲထုတ်ခြင်း**
3. **Reassembling — ပြန်လည်စုစည်းခြင်း**

တို့ကို ဆွေးနွေးခဲ့သည်။

ယခုအခန်းတွင် ထိုအဆင့်များမှ ရရှိလာသော အချက်အလက်များကို အခြေခံ၍—

1. **Interpreting — အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း**
2. **Concluding — ကောက်ချက်ချခြင်း**

တို့ကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ပုံကို လေ့လာမည်။

ဤလုပ်ငန်းစဉ်သည် တစ်လမ်းတည်း ရှေ့သို့သာ သွားရသော လုပ်ငန်းစဉ်မဟုတ်ပါ။ Analysis ပြုလုပ်နေစဉ် အသစ်သော အဓိပ္ပာယ်များ သို့မဟုတ် မေးခွန်းအသစ်များ ပေါ်ပေါက်လာပါက ယခင်အဆင့်များသို့ ပြန်သွား၍ Data များကို ထပ်မံခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် Qualitative Data Analysis ကို **Recursive Process** အဖြစ် နားလည်ရန် လိုအပ်သည်။

၉.၂ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း

(Interpreting)

Interpreting ဆိုသည်မှာ ပြန်လည်စုစည်းထားသော အချက်အလက်များမှ သုတေသနအတွက် အဓိပ္ပာယ်ရှိသော သဘောတရားများ၊ ဆက်နွယ်မှုများနှင့် အဓိပ္ပာယ်များကို ဖော်ထုတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

အရေးကြီးသောအချက်မှာ—

> **Data ကို ဖော်ပြခြင်း (Description) နှင့် Data ကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း (Interpretation) သည် မတူပါ။**

Description သည် “ဘာတွေ့ရှိခဲ့သနည်း” ကို ဖော်ပြခြင်းဖြစ်ပြီး Interpretation သည် “ထိုတွေ့ရှိချက်က ဘာကိုဆိုလိုသနည်း” ကို ရှင်းလင်းဖော်ပြခြင်း ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် Interpretation သည် Qualitative Research ၏ အလွန်အရေးကြီးသော အဆင့်တစ်ခု ဖြစ်သည်။

၉.၃ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုရာတွင် စဉ်းစားရမည့်အချက်များ

၁။ အချက်အလက်များ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ရှာဖွေခြင်း

Data များတွင် ထပ်ခါတလဲလဲ ပေါ်လာသော အကြောင်းအရာများ၊ အယူအဆများနှင့် ဆက်နွယ်မှုများကို ရှာဖွေရမည်။

၂။ Context ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း

အချက်အလက်တစ်ခုကို ၎င်း၏ နောက်ခံအခြေအနေမှ ခွဲထုတ်၍ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း မပြုသင့်ပါ။

လူတစ်ဦး၏ စကား၊ အပြုအမူ သို့မဟုတ် ခံစားချက်ကို နားလည်ရန် ၎င်းဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့် လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အခြေအနေများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်။

၃။ Data နှင့် Interpretation ကို ခွဲခြားထားခြင်း

သုတေသီ၏ ကိုယ်ပိုင်ယူဆချက်နှင့် ပါဝင်သူထံမှ တိုက်ရိုက်ရရှိသော အချက်အလက်တို့ကို မရောထွေးစေရန် လိုအပ်သည်။

၄။ Alternative Interpretations များကို စဉ်းစားခြင်း

တွေ့ရှိချက်တစ်ခုအတွက် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်တစ်မျိုးတည်းသာ ရှိသည်ဟု မယူဆသင့်ပါ။ အခြားဖြစ်နိုင်သော အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များကိုလည်း စဉ်းစားပြီး Data နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိ၊ မရှိ စစ်ဆေးသင့်သည်။

၉.၄ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း၏ အခြေခံပုံစံများ

Qualitative Research တွင် Interpretation ကို အောက်ပါအချက်များနှင့် ချိတ်ဆက်၍ ဆောင်ရွက်နိုင်သည်—

၁။ Description

အချက်အလက်များတွင် ဘာတွေ့ရှိခဲ့သည်ကို ရှင်းလင်းဖော်ပြခြင်း။

၂။ Explanation

တွေ့ရှိချက်များ ဘာကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည်ကို ရှင်းလင်းခြင်း။

၃။ Interpretation

တွေ့ရှိချက်များ၏ ပိုမိုနက်ရှိုင်းသော အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ထုတ်ခြင်း။

ထို့ကြောင့် Qualitative Analysis ၏ ရည်ရွယ်ချက်သည် Data များကို စာရင်းပြုစုခြင်းမျှသာ မဟုတ်ဘဲ **အချက်အလက်များ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို နားလည်စေရန်** ဖြစ်သည်။

၉.၅ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်းနှင့် သုတေသီ၏ အခန်းကဏ္ဍ

Qualitative Research တွင် သုတေသီသည် Data ကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုရာ၌ တက်ကြွစွာ ပါဝင်နေသူ ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် သုတေသီသည် မိမိ၏—

- ကိုယ်ပိုင်အတွေ့အကြုံ
- ယုံကြည်ချက်
- ယူဆချက်
- သုတေသနအမြင် (Research Lens)
- ဖြစ်နိုင်သော Bias

တို့ကို သိရှိနားလည်ထားရန် လိုအပ်သည်။

ဤအချက်ကြောင့်ပင် Fieldwork အတွင်း Personal Journal နှင့် Analytic Memos များကို စနစ်တကျ ထားရှိခြင်းသည် အရေးကြီးသည်။

၉.၆ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်ကောင်းတစ်ခု၏ လက္ခဏာများ

Qualitative Research တွင် ကောင်းမွန်သော Interpretation တစ်ခုသည် အောက်ပါအချက်များနှင့် ကိုက်ညီသင့်သည်။

၁။ ပြည့်စုံမှု

(Completeness)

အကြောင်းအရာကို အစ၊ အလယ်နှင့် အဆုံး ဆက်စပ်စွာ နားလည်နိုင်အောင် ဖော်ပြထားရမည်။

၂။ မျှတမှု

(Fairness)

Data ၏ အမြင်တစ်ဖက်တည်းကိုသာ အလေးပေးခြင်းမပြုဘဲ အခြားဖြစ်နိုင်သော အမြင်များကိုလည်း မျှတစွာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်။

၃။ လက်တွေ့တိကျမှု

(Empirical Accuracy)

Interpretation သည် အမှန်တကယ် ရရှိထားသော Data များနှင့် ကိုက်ညီရမည်။

၄။ တန်ဖိုးထပ်တိုးမှု

(Value-Added)

သုတေသနသည် ရှိပြီးသား အသိပညာကို ပြန်လည်ဖော်ပြခြင်းမျှသာ မဟုတ်ဘဲ အသစ်သော နားလည်မှု သို့မဟုတ် အမြင်တစ်ခုကို ပေးနိုင်သင့်သည်။

၅။ ယုံကြည်စိတ်ချရမှု

(Credibility)

သုတေသနနယ်ပယ်နှင့် ရင်းနှီးကျွမ်းကျင်သူများက တွေ့ရှိချက်နှင့် Interpretation ကို ယုံကြည်လက်ခံနိုင်ရမည်။

၉.၇ ကောက်ချက်ချခြင်း

(Concluding)

Concluding ဆိုသည်မှာ သုတေသနတစ်ခုလုံးမှ ရရှိလာသော တွေ့ရှိချက်များနှင့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များကို အခြေခံ၍ နောက်ဆုံးကောက်ချက်များကို ချမှတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ကောက်ချက်ချခြင်းသည် ရိုးရိုး “အကျဉ်းချုပ်ရေးခြင်း” မဟုတ်ပါ။

၎င်းတွင်—

- သုတေသနမေးခွန်းများကို ပြန်လည်ဖြေဆိုခြင်း
- အဓိကတွေ့ရှိချက်များကို သတ်မှတ်ခြင်း
- တွေ့ရှိချက်များ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ပြခြင်း
- သုတေသန၏ အရေးပါမှုကို ရှင်းလင်းခြင်း
- လိုအပ်ပါက နောက်ထပ်သုတေသန သို့မဟုတ် လက်တွေ့လုပ်ဆောင်ချက်များကို အကြံပြုခြင်း

တို့ ပါဝင်နိုင်သည်။

၉.၈ ကောက်ချက်ချခြင်း၏ ပုံစံ (၅) မျိုး

မူရင်းစာအုပ်တွင် Concluding ပြုလုပ်နိုင်သည့် ပုံစံများကို အဓိကအားဖြင့် (၅) မျိုး ဖော်ပြထားသည်။

၁။ သုတေသနအသစ်များအတွက် တောင်းဆိုခြင်း

(Calling for New Research)

လက်ရှိသုတေသနမှ တွေ့ရှိချက်များအပေါ် အခြေခံ၍ ဖြေရှင်းရန် ကျန်ရှိနေသေးသော မေးခွန်းများကို ဖော်ထုတ်ပြီး နောက်ထပ်သုတေသနများ ပြုလုပ်ရန် အကြံပြုခြင်း ဖြစ်သည်။

ဥပမာ—

လေ့လာမှုတစ်ခုက အကြောင်းအရာတစ်ခုကို နားလည်စေရန် အထောက်အထားပေးနိုင်သော်လည်း အခြားလူဦးရေ၊ အခြားဒေသ သို့မဟုတ် အခြားအခြေအနေများတွင် တူညီသောရလဒ် ရရှိမည်၊ မရရှိမည်ကို မသိရသေးပါက နောက်ထပ်သုတေသန လိုအပ်ကြောင်း ဖော်ပြနိုင်သည်။

၂။ လူမှုရေးပုံစံများကို စိန်ခေါ်ခြင်း

(Challenging Social Stereotypes)

လူမှုအဖွဲ့အစည်းအတွင်း ယေဘုယျအားဖြင့် လက်ခံထားသော အယူအဆများ သို့မဟုတ် Stereotypes များကို သုတေသနတွေ့ရှိချက်များက မထောက်ခံပါက ထိုအယူအဆများကို ပြန်လည်မေးခွန်းထုတ်နိုင်သည်။

ဤနည်းဖြင့် Qualitative Research သည် လူမှုရေးအဖြစ်မှန်များကို ပိုမိုနက်ရှိုင်းစွာ နားလည်စေရန် ကူညီပေးနိုင်သည်။

၃။ ရှိပြီးသား အယူအဆများကို ထောက်ခံခြင်း

(Supporting Existing Ideas)

တစ်ခါတစ်ရံ သုတေသနအသစ်တစ်ခုသည် ယခင်က လက်ခံထားသော အယူအဆများကို ထပ်မံအတည်ပြုနိုင်သည်။

ဤအခြေအနေတွင် သုတေသနသည် အသစ်သော Theory တစ်ခုကို ဖန်တီးပေးခြင်းမဟုတ်သော်လည်း ရှိပြီးသားအသိပညာကို ထပ်မံခိုင်မာစေသည်။

၄။ ရှိပြီးသား အသိပညာကို ချဲ့ထွင်ခြင်း

(Extending Existing Knowledge)

လက်ရှိသုတေသနသည် ယခင်သုတေသနများ၏ တွေ့ရှိချက်များကို အခြားအခြေအနေ၊ လူအုပ်စု သို့မဟုတ် နယ်ပယ်သို့ ချဲ့ထွင်နိုင်သည်။

ဤပုံစံသည် ယခင်အသိပညာကို အခြေခံ၍ အသစ်သော အခြေအနေများအတွက် နားလည်မှုတိုးတက်စေသည်။

၅။ လက်တွေ့လုပ်ဆောင်ချက်များအတွက် အကြံပြုခြင်း

(Making Recommendations for Action)

သုတေသနတွေ့ရှိချက်များကို အခြေခံ၍ လက်တွေ့တွင် ဘာလုပ်ဆောင်သင့်သည်ကို အကြံပြုနိုင်သည်။

ဥပမာ—

- မူဝါဒပြောင်းလဲရန်
- လုပ်ငန်းစဉ်ပြင်ဆင်ရန်
- ဝန်ဆောင်မှုတိုးတက်စေရန်
- သင်ကြားရေးအစီအစဉ် ပြင်ဆင်ရန်

စသည်တို့ ဖြစ်နိုင်သည်။

၉.၉ Description နှင့် Description Plus a Call for Action

Qualitative Research ၏ တွေ့ရှိချက်များကို တင်ပြရာတွင် မူရင်းစာအုပ်က အဓိကပုံစံ (၃) မျိုးကို ခွဲခြားဆွေးနွေးထားသည်။

ပုံစံ (၁) — ဖော်ပြချက်

(Description)

ဤပုံစံတွင် သုတေသနမှ ရရှိသော အချက်အလက်များကို အသေးစိတ်ဖော်ပြသည်။

အထူးသဖြင့် **Thick Description** ကို အသုံးပြုပါက လေ့လာခဲ့သော လူမှုရေးအခြေအနေ၊ ပါဝင်သူများ၏ အတွေ့အကြုံနှင့် ဖြစ်ရပ်များကို နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း နားလည်နိုင်အောင် ဖော်ပြနိုင်သည်။

မူရင်းစာအုပ်တွင် *Middletown* နှင့် *Coming of Age in Samoa* ကဲ့သို့သော လေ့လာမှုများကို Description ၏ ဥပမာများအဖြစ် ရည်ညွှန်းထားသည်။

Thick Description

Thick Description ဆိုသည်မှာ ဖြစ်ရပ်တစ်ခုကို ရိုးရိုးအချက်အလက်အဖြစ် ဖော်ပြခြင်းမဟုတ်ဘဲ ၎င်း၏—

- Context
- အပြုအမူ
- အဓိပ္ပာယ်
- လူမှုရေးဆက်နွယ်မှု
- ပါဝင်သူများ၏ အတွေ့အကြုံ

တို့ကိုပါ အသေးစိတ် ထည့်သွင်းဖော်ပြခြင်း ဖြစ်သည်။

၉.၁၀ ဖော်ပြချက်နှင့် လုပ်ဆောင်ရန် တောင်းဆိုချက်

(Description Plus a Call for Action)

ဒုတိယပုံစံတွင် သုတေသနတွေ့ရှိချက်များကို ဖော်ပြရုံသာမက ထိုတွေ့ရှိချက်များအပေါ် အခြေခံ၍ **ဘာလုပ်ဆောင်သင့်သည်ကိုပါ တောင်းဆိုခြင်း** ဖြစ်သည်။

ဤပုံစံတွင် Research Findings နှင့် Practical Implications တို့ကို ပိုမိုနီးကပ်စွာ ချိတ်ဆက်ပေးနိုင်သည်။

မူရင်းစာအုပ်တွင် Bales (2004) ၏ လေ့လာမှုကို ဤပုံစံနှင့် ဆက်စပ်၍ ဥပမာအဖြစ် ရည်ညွှန်းထားသည်။

၉.၁၁ Qualitative Data Analysis ၏ စနစ်တကျ လုပ်ငန်းစဉ်

Chapter (8) နှင့် Chapter (9) ကို ပေါင်းစပ်၍ Qualitative Data Analysis ကို အောက်ပါအတိုင်း နားလည်နိုင်သည်—

အချက်အလက်များ စုစည်းခြင်း
↓
အချက်အလက်များ ခွဲထုတ်ခြင်း
↓
အချက်အလက်များ ပြန်လည်စုစည်းခြင်း
↓
အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း

↓
ကောက်ချက်ချခြင်း

သို့သော် ဤလုပ်ငန်းစဉ်သည် Linear Process မဟုတ်ပါ။

Concluding → Interpreting → Reassembling → Disassembling → Compiling

ဟူ၍ လိုအပ်သည့်အခါ ယခင်အဆင့်များသို့ ပြန်သွားနိုင်သည်။

ထို့ကြောင့် Qualitative Data Analysis ၏ အဓိကသဘောတရားမှာ **စနစ်တကျဖြစ်ခြင်း (Methodic-ness)** နှင့် **ပြန်လည်စဉ်းစားနိုင်ခြင်း (Reflexivity)** တို့ ဖြစ်သည်။

၉.၁၂ အခန်း (၉) အနှစ်ချုပ်

ဤအခန်းတွင် Qualitative Data Analysis ၏ နောက်ဆုံးအဆင့်နှစ်ဆင့်ဖြစ်သော **Interpreting** နှင့် **Concluding** ကို လေ့လာခဲ့သည်။

အဓိကအချက်များ

1. **Interpreting** ဆိုသည်မှာ Data များ၏ နက်ရှိုင်းသော အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ထုတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

2. **Description** နှင့် **Interpretation** မတူပါ။ Description သည် “ဘာတွေ့ရှိခဲ့သနည်း” ကို ဖော်ပြပြီး Interpretation သည် “ထိုတွေ့ရှိချက်က ဘာကိုဆိုလိုသနည်း” ကို ရှင်းပြသည်။

3. Interpretation ပြုလုပ်ရာတွင် Context၊ Research Lens နှင့် ဖြစ်နိုင်သော Bias များကို သတိပြုရမည်။

4. ကောင်းမွန်သော Interpretation တွင် **Completeness, Fairness, Empirical Accuracy, Value-Added နှင့် Credibility** တို့ အရေးကြီးသည်။

5. **Concluding** ဆိုသည်မှာ သုတေသနတွေ့ရှိချက်များနှင့် Interpretation များကို အခြေခံ၍ နောက်ဆုံးကောက်ချက်များ ချမှတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

6. ကောက်ချက်ချရာတွင် နောက်ထပ်သုတေသနပြုလုပ်ရန် တောင်းဆိုခြင်း၊ လူမှုရေး Stereotypes များကို စိန်ခေါ်ခြင်း၊ ရှိပြီးသားအယူအဆများကို ထောက်ခံခြင်း၊ အသိပညာကို ချဲ့ထွင်ခြင်းနှင့် လက်တွေ့လုပ်ဆောင်ရန် အကြံပြုခြင်းတို့ ပါဝင်နိုင်သည်။

7. Qualitative Data Analysis သည် **Recursive Process** ဖြစ်သောကြောင့် သုတေသီသည် လိုအပ်ပါက ယခင် Analysis အဆင့်များသို့ ပြန်သွားနိုင်သည်။

အခန်း (၉) — အဓိကဝေါဟာရများ

(Key Terms)

1. **အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း — Interpreting**
2. **ကောက်ချက်ချခြင်း — Concluding**
3. **ဖော်ပြချက် — Description**
4. **ရှင်းလင်းချက် — Explanation**
5. **ထူထဲသော ဖော်ပြချက် — Thick Description**
6. **ပြည့်စုံမှု — Completeness**
7. **မျှတမှု — Fairness**
8. **လက်တွေ့တိကျမှု — Empirical Accuracy**
9. **တန်ဖိုးထပ်တိုးမှု — Value-Added**
10. **ယုံကြည်စိတ်ချရမှု — Credibility**
11. **သုတေသနအသစ်များအတွက် တောင်းဆိုခြင်း — Calling for New Research**
12. **လူမှုရေးပုံစံများကို စိန်ခေါ်ခြင်း — Challenging Social Stereotypes**
13. **လုပ်ဆောင်ရန် တောင်းဆိုခြင်း — Call for Action**
14. **ပြန်လည်လုပ်ဆောင်နိုင်သော ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာမှုလုပ်ငန်းစဉ် — Recursive Process**

အခန်း (၁၀)

အရည်အသွေးဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို ပြသခြင်း

(Displaying Qualitative Data)

အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသန (Qualitative Research) တွင် စုဆောင်းရရှိထားသော အချက်အလက်များကို မည်သို့ ပြသမည်ဆိုသည်မှာ အရေးကြီးသော သုတေသနလုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ် ဖြစ်သည်။

Qualitative Data များသည် ကိန်းဂဏန်းများထက် စာသားများ၊ ပါဝင်သူများ၏ စကားလုံးများ၊ ဘဝဖြစ်ရပ်များ၊ အတွေ့အကြုံများနှင့် ဇာတ်ကြောင်းများဖြင့် ဖော်ပြရလေ့ရှိသောကြောင့် စာဖတ်သူ နားလည်လွယ်စေရန် သင့်လျော်သော Presentation ပုံစံကို ရွေးချယ်ရန် လိုအပ်သည်။

၁၀.၁ အရည်အသွေးဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို ပြသခြင်း၏ စိန်ခေါ်မှု

(The Challenge of Presenting Qualitative Data)

Qualitative Data များသည် အများအားဖြင့် စာသားပုံစံဖြင့် ရရှိကြသည်။

ဥပမာ—

- ပါဝင်သူများ၏ တိုက်ရိုက်စကားများ (Quotations)
- ဘဝဖြစ်ရပ်များ
- အတွေ့အကြုံများ
- လေ့လာမှတ်တမ်းများ
- ဇာတ်ကြောင်းများ

စသည်တို့ ဖြစ်သည်။

ထိုအချက်အလက်များကို စာဖတ်သူအတွက် ရှင်းလင်းပြီး စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းသည့် ပုံစံဖြင့် ပြသရန်မှာ သုတေသီအတွက် အရေးကြီးသော စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။

အချက်အလက်များကို ပြသခြင်း၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်များ

1. အချက်အလက်များကို ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ ဖော်ပြရန်။
2. စာဖတ်သူများ နားလည်လွယ်စေရန်။
3. သုတေသနတွေ့ရှိချက်များ၏ အရေးပါမှုကို မီးမောင်းထိုးပြရန်။

၁၀.၂ ပါဝင်သူများအကြောင်း ဇာတ်ကြောင်းဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ

(Narrative Data about the Participants)

Qualitative Research တွင် ပါဝင်သူများ၏ စကားလုံးများ၊ အတွေ့အကြုံများနှင့် ဘဝဖြစ်ရပ်များကို ဇာတ်ကြောင်းပုံစံဖြင့် ဖော်ပြခြင်းသည် အရေးကြီးသည်။

ဤနည်းလမ်းဖြင့် စာဖတ်သူသည် ပါဝင်သူများ၏ အတွေ့အကြုံများကို သုတေသီ၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်တစ်ခုတည်းမှတစ်ဆင့် မဟုတ်ဘဲ ပိုမိုနီးကပ်စွာ နားလည်နိုင်သည်။

ပြသနိုင်သော ပုံစံများ

၁။ တိုတောင်းသော ကိုးကားချက်များ

(Brief Quotations)

ပါဝင်သူများ၏ မူရင်းစကားလုံးများကို သုတေသနစာတမ်း၏ သက်ဆိုင်ရာ စာပိုဒ်များအတွင်း ထည့်သွင်းဖော်ပြခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤနည်းလမ်းသည် သုတေသနတွေ့ရှိချက်များကို ပါဝင်သူများ၏ ကိုယ်ပိုင်အသံဖြင့် ထောက်ခံပေးနိုင်သည်။

၂။ ရှည်လျားသော တင်ပြချက်များ

(Lengthier Presentations)

ပါဝင်သူတစ်ဦးချင်းစီ၏ အတွေ့အကြုံများနှင့် ဘဝဖြစ်ရပ်များကို စာပိုဒ်များစွာ အသုံးပြု၍ အသေးစိတ်ဖော်ပြခြင်း ဖြစ်သည်။

၃။ အခန်းတစ်ခန်းလုံးဖြင့် တင်ပြခြင်း

(Chapter-Long Presentations)

ပါဝင်သူတစ်ဦး၏ ဘဝဇာတ်ကြောင်း သို့မဟုတ် အတွေ့အကြုံများကို အခန်းတစ်ခန်းလုံး၏ အဓိကအကြောင်းအရာအဖြစ် အသေးစိတ်တင်ပြနိုင်သည်။

၄။ ပါဝင်သူများအကြောင်း အချက်အလက်များ

(Information about Different Participants)

ပါဝင်သူတစ်ဦးချင်းစီ၏ ဘဝဇာတ်ကြောင်းကို သီးခြားစီ ဖော်ပြရန် မလိုအပ်ဘဲ ၎င်းတို့၏ အတွေ့အကြုံများနှင့် သုတေသနနှင့် သက်ဆိုင်သော အချက်အလက်များကို စုပေါင်းဖော်ပြနိုင်သည်။

၁၀.၃ ဇယားများ၊ ဂရပ်ဖစ်များ၊ ရုပ်ပုံများနှင့် ဆက်စပ်တင်ပြချက်များ

(Tabular, Graphic, Pictorial, and Related Presentations)

Qualitative Data များကို စာသားဖြင့်သာ ပြသရန် မလိုအပ်ပါ။

လိုအပ်ပါက—

- ဇယားများ (Tables)
- ဂရပ်ဖစ်များ (Graphics)
- ပုံကြမ်းများ (Drawings)
- ဓာတ်ပုံများ (Photographs)

ကို အသုံးပြု၍ အချက်အလက်များကို ပိုမိုမြင်သာထင်သာရှိအောင် ပြသနိုင်သည်။

၁။ စာသားဇယားများနှင့် စာရင်းများ

(Word Tables and Lists)

အချက်အလက်များကို အတန်းများ၊ ကော်လံများနှင့် စာရင်းများအဖြစ် စနစ်တကျ စီစဉ်ပြသခြင်း ဖြစ်သည်။

ဥပမာအားဖြင့် ပါဝင်သူများ၏—

- အသက်
- ကျား/မ
- အလုပ်အကိုင်
- သုတေသနနှင့်သက်ဆိုင်သော နောက်ခံအချက်အလက်

စသည်တို့ကို ဇယားဖြင့် ပြသနိုင်သည်။

၂။ ဂရပ်ဖစ်များနှင့် ပုံကြမ်းများ

(Graphics and Drawings)

Qualitative Data တွင် ဆက်နွယ်မှုများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို ပိုမိုရှင်းလင်းစေရန်—

- မြေပုံများ
- အဖွဲ့အစည်းဇယားများ
- စီးဆင်းမှုဇယားများ
- Conceptual diagrams

ကဲ့သို့သော ပုံစံများကို အသုံးပြုနိုင်သည်။

၃။ ဓာတ်ပုံများနှင့် မူရင်းပုံများ

(Photographs and Reproductions)

လေ့လာမှုနေရာ၊ ဖြစ်ရပ်များ သို့မဟုတ် သုတေသနအတွက် အရေးပါသော အရာများကို ဓာတ်ပုံများဖြင့် ပြသနိုင်သည်။

သို့သော် ပါဝင်သူများ၏ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာနှင့် လျှို့ဝှက်ချက်များကို ကာကွယ်ရန် လိုအပ်သည်။

၁၀.၄ ပါးစပ်ဖြင့် တင်ပြချက်များအတွက် Slide များဖန်တီးခြင်း

(Creating Slides to Accompany Oral Presentations)

သုတေသနတွေ့ရှိချက်များကို Oral Presentation ဖြင့် တင်ပြသည့်အခါ Slides များသည် တင်ပြသူ၏ စကားကို အထောက်အကူပြုရန် အသုံးပြုသင့်သည်။

Slide သည် တင်ပြသူပြောသမျှကို စာသားအပြည့်အစုံဖြင့် ပြန်လည်ရေးသားထားသည့် စာမျက်နှာတစ်ခု မဖြစ်သင့်ပါ။

Slide ဖန်တီးရာတွင် အဓိကအကြံပြုချက်များ

၁။ ရိုးရှင်းပြီး ရှင်းလင်းခြင်း

(Simplicity and Clarity)

Slide တစ်ခုတွင် အချက်အလက်များကို အလွန်အကျွံ ထည့်သွင်းခြင်းမပြုဘဲ အဓိကအချက်များကိုသာ ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြသင့်သည်။

၂။ အရောင်များကို ထိရောက်စွာ အသုံးပြုခြင်း

(Effective Use of Colors)

အရောင်များကို အလွန်အကျွံအသုံးမပြုဘဲ အရေးကြီးသော အချက်များကို မီးမောင်းထိုးပြရန် လိုအပ်သလို အသုံးပြုသင့်သည်။

၃။ သင်္ကေတများနှင့် Icon များ အသုံးပြုခြင်း

(Using Icons and Symbols)

အယူအဆများကို စာသားအများကြီးအသုံးပြုခြင်းထက် နားလည်လွယ်သော သင်္ကေတများ၊ Icon များဖြင့် ဖော်ပြနိုင်သည်။

အခန်း (၁၀) — အဓိကမှတ်သားရန်အချက်များ

1. Qualitative Data များသည် စာသားနှင့် ဇာတ်ကြောင်းပုံစံဖြင့် ရရှိလေ့ရှိသောကြောင့် ၎င်းတို့ကို ထိရောက်စွာ ပြသရန် သင့်လျော်သော နည်းလမ်းများ ရွေးချယ်ရမည်။

2. ပါဝင်သူများ၏ တိုက်ရိုက်စကားများကို **Brief Quotations** သို့မဟုတ် **Lengthier Presentations** အဖြစ် ထည့်သွင်းနိုင်သည်။

3. ပါဝင်သူတစ်ဦး၏ ဘဝဇာတ်ကြောင်းကို အခန်းတစ်ခန်းလုံးဖြင့် တင်ပြနိုင်သကဲ့သို့ ပါဝင်သူများ၏ အချက်အလက်များကို စုပေါင်း၍လည်း တင်ပြနိုင်သည်။

4. ဇယားများ၊ ဂရပ်ဖစ်များ၊ ပုံကြမ်းများနှင့် ဓာတ်ပုံများသည် Qualitative Data များကို ပိုမိုရှင်းလင်းစွာ ပြသရန် အထောက်အကူပြုသည်။

5. Oral Presentation အတွက် Slide များကို **Simplicity and Clarity** ကို အခြေခံ၍ ဖန်တီးသင့်သည်။

6. Slide တွင် အရောင်များ၊ Icons နှင့် Symbols များကို အဓိကအချက်များ ပိုမိုထင်ရှားစေရန် ထိရောက်စွာ အသုံးပြုသင့်သည်။

အခန်း (၁၁)

သုတေသနရလဒ်များကို အခြားသူများနှင့် မျှဝေရန် ရေးသားခြင်း

(Composing Research to Share It with Others)

Qualitative Research ပြုလုပ်ပြီးနောက် ရရှိလာသော Research Findings များကို အခြားသူများထံ ထိရောက်စွာ မျှဝေနိုင်ရန် စနစ်တကျ ရေးသားတင်ပြရန် လိုအပ်သည်။

သုတေသနလုပ်ငန်းသည် Data Collection နှင့် Analysis ပြီးဆုံးသည်နှင့် မပြီးဆုံးသေးပါ။ မိမိတွေ့ရှိထားသော အသိပညာကို စာဖတ်သူများ နားလည်နိုင်အောင် ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းရေးသားတင်ပြခြင်းသည် သုတေသနလုပ်ငန်း၏ နောက်ဆုံးအရေးကြီးသော အဆင့်တစ်ခု ဖြစ်သည်။

၁၁.၁ ရေးသားခြင်း — အထွေထွေအကြံပြုချက်များ

(Composing: General Hints)

သုတေသနစာတမ်းတစ်စောင် ရေးသားရာတွင် အောက်ပါအချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည်။

၁။ ပရိသတ်ကို သိရှိခြင်း

(Knowing the Audience)

စာတမ်းကို မည်သူများ ဖတ်မည်ကို သိရှိထားရမည်။

စာဖတ်သူများ၏—

- နောက်ခံအသိပညာ
- လိုအပ်ချက်
- စိတ်ဝင်စားမှု

တို့နှင့် သင့်လျော်အောင် ရေးသားတင်ပြသင့်သည်။

၂။ စကားလုံးများကို ကျွမ်းကျင်စွာ အသုံးပြုခြင်း

(Having a Way with Words)

ရှင်းလင်းပြီး ဆွဲဆောင်မှုရှိသော စကားလုံးများကို အသုံးပြုသင့်သည်။

၃။ အတွင်းမှအပြင်သို့ ရေးသားခြင်း

(Composing Inside Out)

သုတေသီ၏ အတွေးအမြင်နှင့် Analysis မှ စတင်၍ စာတမ်း၏ အဓိကအကြောင်းအရာများကို တည်ဆောက်ရေးသားခြင်း ဖြစ်သည်။

၄။ နောက်ပြန်ရေးသားခြင်း

(Composing Backwards)

အချို့သောအခြေအနေများတွင် နောက်ဆက်တွဲများ၊ ကိုးကားချက်များနှင့် အခြားအထောက်အထားများကို ဦးစွာ စုစည်းရေးသားပြီးနောက် အဓိကစာသားကို ပြန်လည်တည်ဆောက်နိုင်သည်။

အခန်း (၁၁)

သုတေသနရလဒ်များကို အခြားသူများနှင့် မျှဝေရန် ရေးသားခြင်း

(Composing Research to Share It with Others) — ဆက်လက်

၁၁.၂ အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနကို ရေးသားခြင်း

(Composing Qualitative Research)

အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနစာတမ်းကို ရေးသားရာတွင် သုတေသနမှ ရရှိထားသော အချက်အလက်များကို ရိုးရိုးတင်ပြခြင်းထက် **စာဖတ်သူက သုတေသနအတွေ့အကြုံနှင့် တွေ့ရှိချက်များကို နားလည်နိုင်အောင် ဖန်တီးရေးသားခြင်း** ကို အလေးထားရသည်။

မူရင်းစာအုပ်တွင် Qualitative Research ကို ရေးသားရာ၌ အဓိကအချက် (၄) ချက်ကို ဖော်ပြထားသည်။

၁။ အာရုံငါးပါးကို ဖော်ပြခြင်း

(Covering the Five Senses)

ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုမှ ရရှိသော အတွေ့အကြုံများကို စာဖတ်သူ နားလည်မြင်ယောင်နိုင်စေရန်—

- မြင်ရသောအရာ
- ကြားရသောအသံ
- ထိတွေ့ခံစားရသောအရာ
- အနံ့
- အရသာ

တို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့် အချက်များကို လိုအပ်သလို ထည့်သွင်းဖော်ပြနိုင်သည်။

ဤနည်းလမ်းသည် သုတေသနစာတမ်းကို ခြောက်သွေ့သော အချက်အလက်ဖော်ပြချက်တစ်ခုအဖြစ် မဖြစ်စေဘဲ **လက်တွေ့အတွေ့အကြုံနှင့် နီးစပ်သော ဖော်ပြချက်** ဖြစ်စေသည်။

၂။ အမြင်အမျိုးမျိုးနှင့် အသံအမျိုးမျိုးကို ကိုယ်စားပြုခြင်း

(Representing Multiple Voices)

Qualitative Research တွင် ပါဝင်သူအားလုံး၏ အတွေ့အကြုံနှင့် အမြင်များသည် တူညီမည်မဟုတ်ပါ။

ထို့ကြောင့် သုတေသီသည်—

- ပါဝင်သူတစ်ဦး၏ အမြင်တစ်ခုတည်းကိုသာ မဖော်ပြဘဲ
- မတူညီသော အမြင်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားပြီး
- ပါဝင်သူများ၏ ကိုယ်ပိုင်အသံများကိုလည်း ထင်ရှားစွာ ဖော်ပြသင့်သည်။

ဤသို့ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် သုတေသနသည် ပိုမိုမျှတပြီး ပြည့်စုံသော အမြင်ကို ပေးနိုင်သည်။

၃။ အမည်ဝှက်ခြင်း

(Anonymity)

သုတေသနတွင် ပါဝင်သူများ၏ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာနှင့် လျှို့ဝှက်အချက်အလက်များကို ကာကွယ်ရန် လိုအပ်ပါက ၎င်းတို့၏ အမည်အမှန်များကို မဖော်ပြဘဲ အမည်ဝှက် သို့မဟုတ် Pseudonym များကို အသုံးပြုနိုင်သည်။

အထူးသဖြင့် Sensitive Information ပါဝင်သော သုတေသနများတွင် ပါဝင်သူများ၏ Identity ကို ကာကွယ်ခြင်းသည် အရေးကြီးသည်။

၄။ အနက်ဖွင့်ဆိုမှု၏ သဘောသဘာဝကို ဖော်ပြခြင်း

(Interpretive Nature)

Qualitative Research တွင် ရရှိသော Findings များသည် Data ကို ရိုးရိုးကူးယူဖော်ပြထားခြင်း မဟုတ်ဘဲ သုတေသီ၏ **Interpretation** ပါဝင်နေသည်။

ထို့ကြောင့် စာတမ်းရေးသားရာတွင်—

- ဘာကို တွေ့ရှိခဲ့သည်
- ထိုတွေ့ရှိချက်ကို မည်သို့ နားလည်ခဲ့သည်
- ထိုအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်သည် မည်သည့်အထောက်အထားများအပေါ် အခြေခံသည်

တို့ကို ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြသင့်သည်။

၁၁.၃ မိမိ၏ သိကျွမ်းသော ကိုယ်ကို တင်ပြခြင်း

(Presenting Your Declarative Self)

Declarative Self ဆိုသည်မှာ သုတေသီက မိမိသိရှိထားသော အချက်အလက်များ၊ တွေ့ရှိချက်များနှင့် သုတေသနမှ ရရှိလာသော အသိပညာများကို စာဖတ်သူထံ ရှင်းလင်းစွာ တင်ပြခြင်း ဖြစ်သည်။

၁။ စိတ်ဝင်စားဖွယ်နေရာမှ စတင်ခြင်း

(Starting at an Interesting Place)

စာတမ်း၏အစသည် စာဖတ်သူ၏ စိတ်ဝင်စားမှုကို ဖမ်းစားနိုင်သင့်သည်။

အရေးကြီးသော အကြောင်းအရာ သို့မဟုတ် စိတ်ဝင်စားဖွယ် ဖြစ်ရပ်မှ စတင်ခြင်းဖြင့် စာဖတ်သူကို ဆက်လက်ဖတ်ရှုလိုစိတ် ဖြစ်စေနိုင်သည်။

၂။ မတူညီသော ပုံစံများကို အသုံးပြုခြင်း

(Differing Shapes)

သုတေသနစာတမ်းတစ်စောင်လုံးကို ပုံမှန် Academic Prose တစ်မျိုးတည်းဖြင့် ရေးသားရန် မလိုအပ်ပါ။

လိုအပ်ပါက—

- ဇာတ်ကြောင်းပုံစံ
- ဖြစ်ရပ်ဖော်ပြချက်
- ကိုးကားချက်
- အခြားတင်ပြမှုပုံစံများ

ကို သင့်လျော်သလို အသုံးပြုနိုင်သည်။

၃။ ရှင်းလင်းသော စကားလုံးများကို အသုံးပြုခြင်း

(Using Plain Words)

စာဖတ်သူအတွက် နားလည်ရခက်စေသော မလိုအပ်သည့် Jargon များကို ရှောင်ရှားပြီး ရှင်းလင်းတိကျသော စကားလုံးများကို အသုံးပြုသင့်သည်။

သုတေသနစာတမ်းသည် Academic ဖြစ်ရမည်ဆိုသော်လည်း **နားမလည်နိုင်လောက်အောင် ရှုပ်ထွေးသော ဘာသာစကားဖြင့် ရေးသားရန် မလိုအပ်ပါ။**

၄။ ခေါင်းစဉ်များကို အဓိပ္ပာယ်ရှိအောင် ရေးသားခြင်း

(Making Headings Substantive)

ခေါင်းစဉ်များကို “Results”၊ “Discussion” ကဲ့သို့ ယေဘုယျစကားလုံးများသာ အသုံးပြုခြင်းထက် အပိုင်း၏ အဓိကအကြောင်းအရာကို ဖော်ပြနိုင်သော ခေါင်းစဉ်များအဖြစ် ရေးသားသင့်သည်။

၁၁.၄ မိမိ၏ ပြန်လည်ဆင်ခြင်သော ကိုယ်ကို တင်ပြခြင်း

(Presenting Your Reflexive Self)

Reflexive Self ဆိုသည်မှာ သုတေသနလုပ်ငန်းအပေါ် မိမိ၏ ကိုယ်ပိုင်အတွေ့အကြုံ၊ အမြင်၊ ယုံကြည်ချက်များနှင့် သုတေသနလုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း မိမိ၏ အခန်းကဏ္ဍတို့ကို ပြန်လည်ဆင်ခြင်သုံးသပ်၍ ဖော်ပြခြင်း ဖြစ်သည်။

၁။ သုတေသနမှန်ဘီလူးကို ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြခြင်း

(Making Research Lens Explicit)

သုတေသီ၏—

- ဘဝအတွေ့အကြုံ
- ယုံကြည်ချက်
- တန်ဖိုးထားမှု
- နောက်ခံအတွေ့အကြုံ

တို့သည် သုတေသနကို ကြည့်မြင်ပုံအပေါ် သက်ရောက်နိုင်သည်။

ထို့ကြောင့် မိမိ၏ Research Lens ကို ရှင်းလင်းစွာ အသိအမှတ်ပြုဖော်ပြသင့်သည်။

၂။ အရည်အသွေးထိန်းချုပ်မှု

(Quality Control)

သုတေသီ၏ Research Lens ကို သိရှိထားခြင်းသည် မိမိ၏ Interpretation များအပေါ် မည်သို့သက်ရောက်နိုင်သည်ကို ပြန်လည်စစ်ဆေးနိုင်စေသည်။

ဤသို့ ပြန်လည်ဆင်ခြင်ခြင်းသည် Research Bias များကို သတိပြုရန်နှင့် Research Quality ကို မြှင့်တင်ရန် အထောက်အကူပြုသည်။

၃။ မိတ်ဆက်စကား

(Prefatory Remarks)

စာတမ်း၏ အစပိုင်းတွင် သုတေသန၏ ရည်ရွယ်ချက်၊ သုတေသီ၏ အနေအထားနှင့် သုတေသနအပေါ် မိမိ၏ ရပ်တည်ချက်ကို လိုအပ်သလို ရှင်းလင်းဖော်ပြနိုင်သည်။

၁၁.၅ စာတမ်းကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခြင်း

(Reworking Your Composition)

ပထမအကြိမ် ရေးသားပြီးသည့်အခါ စာတမ်းသည် အပြီးသတ်ပြီးပြည့်စုံနေပြီဟု မယူဆသင့်ပါ။

Revision သည် Qualitative Research စာတမ်းကောင်းတစ်စောင် ရရှိရန် အရေးကြီးသော အဆင့်တစ်ခု ဖြစ်သည်။

၁။ အကြံပြုချက်များ ရယူခြင်း

(Getting Feedback)

မိမိရေးသားထားသော စာတမ်းကို—

- သုတေသနတွင် ပါဝင်သူများ
- လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များ
- ဆရာ/ဆရာမများ
- နယ်ပယ်ကျွမ်းကျင်သူများ

ထံမှ အကြံပြုချက်များ ရယူနိုင်သည်။

အခြားသူများ၏ အမြင်သည် မိမိမမြင်မိသော အားနည်းချက်များကို ဖော်ထုတ်ပေးနိုင်သည်။

၂။ အချိန်နှင့် အားစိုက်မှု

(Time and Effort)

စာတမ်းကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခြင်းသည် အချိန်နှင့် အားစိုက်မှု လိုအပ်သော လုပ်ငန်းဖြစ်သည်။

ကောင်းမွန်သော Research Writing တစ်ခုသည် ပထမအကြိမ်ရေးသားခြင်းဖြင့် အပြီးသတ်သွားလေ့မရှိဘဲ Draft များကို အကြိမ်ကြိမ် ပြန်လည်သုံးသပ်၊ ပြင်ဆင်၊ ချဲ့ထွင် သို့မဟုတ် လျှော့ချရန် လိုအပ်နိုင်သည်။

၃။ စာတည်းဖြတ်ခြင်းနှင့် သက်သေပြခြင်း

(Copyediting and Proofreading)

နောက်ဆုံးအဆင့်တွင်—

- စာလုံးပေါင်းမှားယွင်းမှု
- သဒ္ဒါ
- ဝါကျတည်ဆောက်ပုံ
- အမှတ်အသားအသုံးပြုပုံ
- ကိုးကားချက်များ
- စာမျက်နှာဖွဲ့စည်းပုံ

တို့ကို စနစ်တကျ စစ်ဆေးရမည်။

Copyediting သည် စာသား၏ ရှင်းလင်းမှုနှင့် ဖွဲ့စည်းပုံကို ပြင်ဆင်ခြင်းဖြစ်ပြီး **Proofreading** သည် နောက်ဆုံးအဆင့်တွင် အမှားများကို စစ်ဆေးခြင်း ဖြစ်သည်။

အခန်း (၁၁) — အနှစ်ချုပ်

Qualitative Research ၏ ရလဒ်များကို ရေးသားတင်ပြရာတွင် အောက်ပါအချက်များသည် အထူးအရေးကြီးသည်—

1. **အာရုံငါးပါးကို ဖော်ပြခြင်း** ဖြင့် စာဖတ်သူသည် ကွင်းဆင်းအတွေ့အကြုံကို ပိုမိုမြင်ယောင်နိုင်စေသည်။

2. **Multiple Voices** ကို ထည့်သွင်းခြင်းဖြင့် ပါဝင်သူများ၏ မတူညီသော အမြင်များကို ကိုယ်စားပြုနိုင်သည်။

3. **Anonymity** သည် ပါဝင်သူများ၏ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာနှင့် လျှို့ဝှက်ချက်များကို ကာကွယ်ရန် အရေးကြီးသည်။

4. Qualitative Findings များသည် **Interpretive** သဘောသဘာဝရှိသောကြောင့် သုတေသီ၏ Interpretation အခန်းကဏ္ဍကို ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြသင့်သည်။

5. **Declarative Self** သည် သုတေသီသိရှိထားသော အချက်များနှင့် တွေ့ရှိချက်များကို ရှင်းလင်းစွာ တင်ပြခြင်း ဖြစ်သည်။

6. **Reflexive Self** သည် သုတေသီ၏ ကိုယ်ပိုင်အတွေ့အကြုံ၊ Research Lens နှင့် သုတေသနအပေါ် သက်ရောက်နိုင်သော အမြင်များကို ပြန်လည်ဆင်ခြင်ဖော်ပြခြင်း ဖြစ်သည်။

7. သုတေသနစာတမ်းကို **Feedback → Revision → Copyediting → Proofreading** အဆင့်များဖြင့် ပြန်လည်တိုးတက်အောင် ပြင်ဆင်သင့်သည်။

အခန်း (၁၁) — စာမေးပွဲအတွက် အတိုချုပ်မှတ်ရန်

Declarative Self

“What I know and found.”
→ မိမိသိရှိထားသော အချက်အလက်နှင့် တွေ့ရှိချက်များကို တင်ပြခြင်း။

Reflexive Self

“How I, as the researcher, affect and understand the research.”
→ မိမိ၏ Research Lens၊ အတွေ့အကြုံနှင့် အမြင်များသည် သုတေသနအပေါ် မည်သို့သက်ရောက်သည်ကို ပြန်လည်ဆင်ခြင်ခြင်း။

Reworking Your Composition

“Write → Get Feedback → Revise → Copyedit → Proofread.”

ဤသုံးချက်ကို ခွဲခြားမှတ်ထားပါက Chapter (11) ၏ အဓိကသဘောတရားကို လွယ်ကူစွာ နားလည်နိုင်သည်။

အခန်း (၁၂)

အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနပြုလုပ်ခြင်း၏ စိန်ခေါ်မှုကို ကျယ်ပြန့်စေခြင်း

(Broadening the Challenge of Doing Qualitative Research)

ဤအခန်းသည် အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသန (Qualitative Research) ကို သုတေသနနယ်ပယ်တစ်ခုတည်းအတွင်း သီးခြားစွာ မမြင်ဘဲ **လူမှုသိပ္ပံသုတေသန (Social Science Research)** ၏ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော နယ်ပယ်အတွင်းတွင် မည်သို့နေရာချရမည်ကို ဆွေးနွေးထားသည်။

ထို့အပြင် အရည်အသွေးဆိုင်ရာနည်းလမ်းနှင့် အရေအတွက်ဆိုင်ရာနည်းလမ်းတို့ကို ပေါင်းစပ်အသုံးပြုသည့် **ရောနှောနည်းလမ်းသုတေသန (Mixed Methods Research)** ၏ အလားအလာများနှင့် စိန်ခေါ်မှုများကိုလည်း ဆွေးနွေးထားသည်။

၁၂.၁ လူမှုသိပ္ပံသုတေသန၏ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော နယ်ပယ်အတွင်း အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသန

(Qualitative Research as Part of the Broader Realm of Social Science Research)

အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနသည် လူမှုသိပ္ပံသုတေသန၏ အရေးပါသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။

၎င်းသည် အခြားသော သုတေသနနည်းလမ်းများနှင့် တူညီသောအချက်များ ရှိသကဲ့သို့ ကွဲပြားသော အချက်များလည်း ရှိသည်။

ထို့ကြောင့် Qualitative Research ကို သီးခြားနည်းလမ်းတစ်ခုအဖြစ်သာ မမြင်ဘဲ Social Science Research တစ်ခုလုံး၏ နောက်ခံအတွင်းတွင် နားလည်ရန် လိုအပ်သည်။

Qualitative Research နှင့် အခြားသုတေသနနည်းလမ်းများ၏ ဆက်နွယ်မှု

သုတေသနနည်းလမ်းများ မတူညီသော်လည်း အောက်ပါအချက်များတွင် ဆက်နွယ်မှုများ ရှိသည်—

၁။ သုတေသနစတင်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်

သုတေသနတစ်ခုစတင်ရာတွင် သုတေသနပြဿနာ၊ သုတေသနမေးခွန်းနှင့် လေ့လာမည့်အကြောင်းအရာကို သတ်မှတ်ရသည်။

၂။ ယုံကြည်စိတ်ချရမှု၊ တရားဝင်မှုနှင့် ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာ စံနှုန်းများ

မည်သည့်သုတေသနနည်းလမ်းကို အသုံးပြုသည်ဖြစ်စေ သုတေသန၏ ယုံကြည်စိတ်ချရမှု၊ တရားဝင်မှုနှင့် ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာ စံနှုန်းများကို ထိန်းသိမ်းရန် လိုအပ်သည်။

၃။ ဆင်ခြင်ဘက်အချက်အလက်များကို ရှာဖွေခြင်း

သုတေသနသည် ရရှိထားသော အချက်အလက်များကို စနစ်တကျ စုဆောင်း၊ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာပြီး အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုရန် လိုအပ်သည်။

၄။ သက်သေခံခြင်းနှင့် ဇယားများအသုံးပြုခြင်း

သုတေသနတွေ့ရှိချက်များကို စာသား၊ ဇယား သို့မဟုတ် အခြားတင်ပြမှုပုံစံများဖြင့် ဖော်ပြနိုင်သည်။

Qualitative Research ၏ ထူးခြားသော လက္ခဏာများ

အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနတွင် အခြားနည်းလမ်းများနှင့် ကွဲပြားသည့် အဓိကအချက်များ ရှိသည်။

၁။ သုတေသီသည် အဓိကကိရိယာ ဖြစ်ခြင်း

(Researcher as the Main Instrument)

Qualitative Research တွင် သုတေသီကိုယ်တိုင်သည် အချက်အလက်များကို စုဆောင်းခြင်း၊ လေ့လာခြင်းနှင့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်းတို့တွင် အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်သည်။

၂။ ဇာတ်ကြောင်းဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို စုဆောင်းခြင်း

(Collecting Narrative Data)

လူများ၏ အတွေ့အကြုံများ၊ အမြင်များနှင့် ဘဝဖြစ်ရပ်များကို စာသားနှင့် ဇာတ်ကြောင်းပုံစံဖြင့် စုဆောင်းလေ့ရှိသည်။

၃။ ယေဘုယျဖြစ်နိုင်မှု၏ သဘောသဘာဝ

(Nature of Generalizability)

Qualitative Research တွင် ရလဒ်များကို လူဦးရေတစ်ခုလုံးသို့ ကိန်းဂဏန်းအရ တိုက်ရိုက်ယေဘုယျပြုရန်ထက် Context နှင့် အတွေ့အကြုံများကို နားလည်ရန် အလေးထားသည်။

၄။ ဘဝအမြင်များ

(Worldviews)

Qualitative Research သည် သုတေသီနှင့် ပါဝင်သူများ၏ လူမှုကမ္ဘာကို နားလည်ပုံ၊ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုပုံတို့နှင့် နီးကပ်စွာ ဆက်နွယ်သည်။

စာအုပ်တွင် ဤအခြေအနေကို **Pragmatism** နှင့် **Constructivism** ကဲ့သို့သော Worldviews များနှင့် ဆက်စပ်ဖော်ပြထားသည်။

၁၂.၂ ရောနှောနည်းလမ်းသုတေသန၏ အလားအလာနှင့် စိန်ခေါ်မှု

(The Promise and Challenge of Mixed Methods Research)

Mixed Methods Research ဆိုသည်မှာ သုတေသနတစ်ခုအတွင်း **အရည်အသွေးဆိုင်ရာ (Qualitative)** နှင့် **အရေအတွက်ဆိုင်ရာ (Quantitative)** နည်းလမ်းများကို ပေါင်းစပ်အသုံးပြုခြင်း ဖြစ်သည်။

Mixed Methods Research ၏ အဓိကသဘောတရားမှာ နည်းလမ်းနှစ်မျိုးကို သီးခြားစီ အသုံးပြုခြင်းသာမဟုတ်ဘဲ **၎င်းတို့ကို သင့်လျော်သောနည်းလမ်းဖြင့် ပေါင်းစပ်အသုံးပြုခြင်း** ဖြစ်သည်။

၁၂.၂.၁ Mixed Methods ၏ အဓိကပုံစံများ

၁။ လေ့လာမှုတစ်ခုတည်းအတွင်း နည်းလမ်းနှစ်မျိုး အသုံးပြုခြင်း

(Single Study)

Mixed Methods Research သည် သုတေသနတစ်ခုတည်းအတွင်း Qualitative နှင့် Quantitative နည်းလမ်းနှစ်မျိုးစလုံးကို အသုံးပြုနိုင်သည်။

၂။ Data များကို ပေါင်းစပ်ခြင်း

(Mixing Data)

Qualitative Data နှင့် Quantitative Data တို့ကို သုတေသနမေးခွန်းနှင့် သင့်လျော်သည့်နည်းလမ်းဖြင့် ပေါင်းစပ်အသုံးပြုနိုင်သည်။

၃။ Research Designs များကို ပေါင်းစပ်ခြင်း

(Mixing Designs)

Qualitative Research Design နှင့် Quantitative Research Design တို့ကို သုတေသနရည်ရွယ်ချက်နှင့် ကိုက်ညီအောင် ပေါင်းစပ်နိုင်သည်။

၄။ Analysis များကို ပေါင်းစပ်ခြင်း

(Mixing Analyses)

Qualitative Analysis နှင့် Quantitative Analysis နှစ်မျိုးစလုံးကို သုတေသနမေးခွန်းများ ဖြေဆိုရန် အသုံးပြုနိုင်သည်။

၁၂.၂.၂ Mixed Methods Research ၏ အားသာချက်များ

Mixed Methods Research ကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့်—

၁။ ပိုမိုပြည့်စုံသော တွေ့ရှိချက်များ ရရှိနိုင်ခြင်း

Qualitative Data က အတွေ့အကြုံနှင့် အဓိပ္ပာယ်ကို နားလည်စေပြီး Quantitative Data က ကိန်းဂဏန်းအရ အတိုင်းအတာနှင့် ဆက်နွယ်မှုများကို ဖော်ပြပေးနိုင်သည်။

၂။ ရှုပ်ထွေးသော ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းနိုင်ခြင်း

လူမှုရေးပြဿနာများကဲ့သို့ အကြောင်းရင်းများစွာ ပါဝင်သော ပြဿနာများကို နည်းလမ်းတစ်ခုတည်းထက် ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ လေ့လာနိုင်သည်။

၃။ တွေ့ရှိချက်များ၏ ယုံကြည်စိတ်ချရမှုကို မြှင့်တင်နိုင်ခြင်း

နည်းလမ်းနှစ်မျိုးမှ ရရှိလာသော အထောက်အထားများကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ခြင်းဖြင့် Findings များကို ပိုမိုခိုင်မာစွာ နားလည်နိုင်သည်။

၁၂.၃ ရှေ့ဆက်ခြင်း

(Moving Onward)

Qualitative Research ကို ဆက်လက်တိုးတက်စေရန် သုတေသနသမားများသည် မိမိတို့အသုံးပြုနေသော နည်းလမ်းများကို ပြန်လည်စဉ်းစားပြီး အခြေခံမူများကို လက်တွေ့တွင် ထိရောက်စွာ အသုံးချရန် လိုအပ်သည်။

၁။ အခြေခံမူများကို လက်တွေ့ကျင့်သုံးခြင်း

(Putting Principles into Practice)

သုတေသနပြုလုပ်ရာတွင်—

- ယုံကြည်စိတ်ချရမှု
- တရားဝင်မှု
- ပွင့်လင်းမြင်သာမှု

တို့ကို အလေးထားပြီး လက်တွေ့လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်သည်။

၂။ မိမိ၏ ကိုယ်ပိုင်ပါဝင်မှုကို ဖန်တီးခြင်း

(Making Your Own Contribution)

Qualitative Research နယ်ပယ်တွင် မိမိ၏ သုတေသနမှတစ်ဆင့် အသိပညာအသစ်များနှင့် အမြင်အသစ်များကို ထည့်ဝင်ပေးနိုင်ရန် ကြိုးစားသင့်သည်။

သုတေသနသည် ယခင်စာပေများကို ပြန်လည်ဖော်ပြခြင်းမျှသာ မဖြစ်ဘဲ နယ်ပယ်၏ အသိပညာတိုးတက်မှုအတွက် **ကိုယ်ပိုင်ပံ့ပိုးမှု (Contribution)** တစ်ခု ဖြစ်သင့်သည်။

၃။ အနာဂတ်လိုအပ်ချက်များ

(Future Needs)

အနာဂတ်တွင်—

- အချက်အလက်များ စုဆောင်းခြင်းကို ပိုမိုလွယ်ကူထိရောက်စေရန်
- သုတေသနရလဒ်များကို ပိုမိုထိရောက်စွာ တင်ပြနိုင်ရန်
- သုတေသနဗဟိုဌာနများကို ပိုမိုစနစ်တကျ စုစည်းနိုင်ရန်

လိုအပ်ချက်များ ရှိနေမည်ဖြစ်သည်။

အခန်း (၁၂) — အနှစ်ချုပ်

ဤအခန်းတွင် Qualitative Research ကို သီးခြားနည်းလမ်းတစ်ခုအဖြစ်သာ မမြင်ဘဲ Social Science Research ၏ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော နယ်ပယ်အတွင်းတွင် နားလည်ရန် လိုအပ်ကြောင်း ဆွေးနွေးခဲ့သည်။

အဓိကမှတ်သားရန်အချက်များ

1. **Qualitative Research သည် Social Science Research ၏ အရေးပါသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။**

2. Qualitative Research နှင့် အခြားသုတေသနနည်းလမ်းများတွင် Research Process၊ Trustworthiness/Validity နှင့် Ethics စသည့် အခြေခံသဘောတရားများ၌ ဆက်နွယ်မှုများ ရှိသည်။

3. Qualitative Research တွင် **Researcher ကိုယ်တိုင်သည် အဓိက Research Instrument** ဖြစ်သည်။

4. Qualitative Research သည် **Narrative Data** နှင့် လူတို့၏ အတွေ့အကြုံ၊ အဓိပ္ပာယ်နှင့် Context ကို အထူးအလေးထားသည်။

5. **Mixed Methods Research** သည် Qualitative နှင့် Quantitative နည်းလမ်းများကို လေ့လာမှုတစ်ခုအတွင်း ပေါင်းစပ်အသုံးပြုခြင်း ဖြစ်သည်။

6. Mixed Methods တွင် **Mixing Data, Mixing Designs နှင့် Mixing Analyses** တို့ကို အသုံးပြုနိုင်သည်။

7. Mixed Methods Research သည် ပိုမိုပြည့်စုံသော Findings များရရှိစေရန်နှင့် ရှုပ်ထွေးသော Research Problems များကို နားလည်ရန် အထောက်အကူပြုနိုင်သည်။

8. Qualitative Research ကို ဆက်လက်တိုးတက်စေရန် **အခြေခံမူများကို လက်တွေ့ကျင့်သုံးခြင်း၊ ကိုယ်ပိုင်ပုံပိုးမှုများ ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် အနာဂတ်လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းခြင်း** တို့ လိုအပ်သည်။

အခန်း (၁၂) — စာမေးပွဲအတွက် အတိုချုပ်မှတ်ရန်

Qualitative Research

→ လူတို့၏ **အတွေ့အကြုံ၊ အမြင်၊ အဓိပ္ပာယ်နှင့် Context** ကို နားလည်ရန် အဓိကထားသော သုတေသနနည်းလမ်း။

Researcher as Main Instrument

→ Qualitative Research တွင် **သုတေသီကိုယ်တိုင်သည် အဓိကကိရိယာ** ဖြစ်သည်။

Mixed Methods Research

→ **Qualitative + Quantitative** နည်းလမ်းများကို သုတေသနတစ်ခုအတွင်း ပေါင်းစပ်အသုံးပြုခြင်း။

Mixing

→ **Data + Designs + Analyses** တို့ကို ပေါင်းစပ်အသုံးပြုနိုင်သည်။

Moving Onward

→ Principles → Contribution → Future Needs

ဤအခန်း၏ အဓိကသဘောတရားကို စာကြောင်းတစ်ကြောင်းဖြင့် မှတ်လိုပါက—

> **Qualitative Research သည် သီးခြားရပ်တည်နေသော နည်းလမ်းတစ်ခုသာမဟုတ်ဘဲ Social Science Research ၏ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော နယ်ပယ်အတွင်း အရေးပါသော နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး Quantitative Research နှင့်လည်း သင့်လျော်သလို ပေါင်းစပ်အသုံးပြုနိုင်သည်။**